

● **Aktuelt** | 4 Oppgjøret kan bli utsatt ● **Aktuelt navn** | 8 Ny studentleder ● **Aktuelt** | 24 Fagprøve på ubestemt tid ● **Innspill** | 32 Tannlaust om nynorsk ● **Kronikk** | 40 Fremmedspråkene framover

UTDANNING

7

22. MAI 2020

utdanningsnytt.no

Krise = mulighet

Hjemmeskole, uteskole og digital læring blir aldri mer det samme.

Kaja Mejlbo
Ansvarlig redaktør
kaja@utdanningsnytt.no

Harald F. Wollebæk
Redaksjonssjef
hw@utdanningsnytt.no

Paal Svendsen
Nettredaktør
ps@utdanningsnytt.no

Ylva Törngren
Deskjournalist
yt@utdanningsnytt.no

Sonja Holterman
Journalist
sh@utdanningsnytt.no

Jørgen Jelstad
Journalist
jj@utdanningsnytt.no

Kirsten Ropeid
Journalist
kr@utdanningsnytt.no

Marianne Ruud
Journalist
mr@utdanningsnytt.no

Kari Oliv Vedvik
Journalist
kov@utdanningsnytt.no

Inger Stenvoll
Presentasjonsjournalist
is@utdanningsnytt.no

Kristin Slotterøy
Presentasjonsjournalist
ks@utdanningsnytt.no

Ståle Johnsen
Debatt- og bokansvarlig
sj@utdanningsnytt.no

Linda Sjødal
Markedssjef
ls@utdanningsnytt.no

Hilde Aalborg
Markedskonsulent
ha@utdanningsnytt.no

Anita Ruud
Markedskonsulent
ar@utdanningsnytt.no

10

Kommer koronatid, kommer råd

Koronapandemien tvinger Norges pedagoger til endringer. Her tar lærer Hanne Kummeneje Kilskar bilde av skaperverket til Mikkel, Simen, Ulrik og Mathias.

Innhold

Aktuelt	4
Aktuelt navn	8
Hovedsaken	10
Kort og godt	22
Ut i verden	23
Læringer i problemer	24
KrF parkerer «fritt skolevalg»	26
Friminutt	28
Glimt	29
På tavla	30
Innspill	32
Debatt	36
Kronikk	40
Minneord	43
Lov og rett	45
Fra forbundet	46
Medlemstilbud	50

På stedet vent

24

Grethe Svea (21) i Bodø ble stoppet av koronapandemien da hun skulle opp til fagprøven. Nå har hun fått ny fagprøvedato 2. juni. I Nordland er 172 læringer permitterte.

26

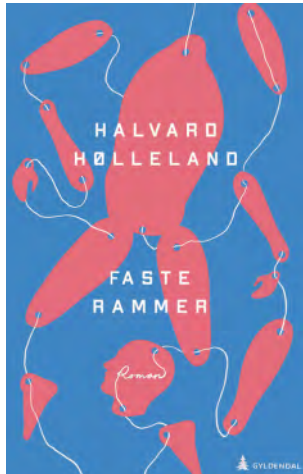
Karakterbasert inntak til videre- gående igjen i stoppeskjeen

- Vi må ta innover oss kritikken mot regjeringens modeller for fritt skolevalg og utrede modellene videre, sier Hans Fredrik Grøvan (Kristelig Folkeparti).

ILL. TONE LILENG

Utdanning på nettet

I nettutgaven finner du blant annet løpende nyhetsdekning og debatt, utgaver av bladet i pdf-format og som eblad, samt informasjon om utgivelser: utdanningsnytt.no

30

På tavla

Det er underholdende og tankevekkende å lese om et rutinstyrt, nerdete fagmenneskje som ikke takler fast arbeidstid og delingskultur, skriver Hilde Eskild om Halvard Høllelands roman «Faste rammer».

Kronikk

Lærerspesialisten Ane Christiansen argumenterer for hvorfor fremmedspråk anses som et ferdighetsfag i Kunnskapsløftet 2020 i sterkere grad enn i Kunnskapsløftet 2006, og hvorfor vridningen i fagsyn er viktig og riktig.

UTDANNING

Utgitt av Utdanningsforbundet
Oahppolihttu

Besøksadresse

Utdanningsforbundet,
Hausmanns gate 17, Oslo
Telefon: 24 14 20 00

Postadresse

Postboks 9191 Grønland, 0134 Oslo

e-postadresse

redaksjonen@utdanningsnytt.no

Godkjent opplagstall

Per 1. halvår 2019: 185 296

issn: 1502-9778

Design

Itera Gazette

Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav. Det er svanemerket og 100 % resirkulerbart.

Trykk:

Stibo Complete
<https://stibocomplete.com>

Abonnementsservice

Medlemmer av Utdanningsforbundet melder adresseforandringer til medlemsregisteret. E-postadresse: medlem@utdanningsforbundet.no

Medlem av

Fagpressen

Utdanning redigeres etter Redaktørplakatens og Vær Varsom-plakatens regler for redaksjonell uavhengighet og god presseskikk. Den som føler seg urettmessig rammet av Utdanning, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) behandler klager mot pressen.

Mer informasjon:
presse.no/pfu/etiske-regler

Forsidebildet

Pandemien har ført til en mildt sagt endret skolehverdag. Sofia (10) har hatt hjemmeskole på Hundvåg i Stavanger.

Foto: Peder Holterman Solland

Ill.: Kristin Slotterøy

Leder Steffen Handal

1. nestleder Terje Skyvulstad

2. nestleder Hege Valås

Sekretariatssjef Lars Erik Wærstad

Leder

Kaja Mejlbo | Ansvarlig redaktør

Alt blir bra. Kanskje enda bedre.

Det sies at det kinesiske ordet for «krise» er det samme som for «mulighet». Det stemmer ikke. Men forhåpentlig stemmer det for korona-pandemien.

Torsdag 12. mars stengte alle landets skoler. På rekordtid kastet lærerne seg rundt, plugget i ledningen og koblet undervisningen opp på skjermen. Nå er klasserommene åpnet igjen, og forhåpentlig tar både lærerne og elevene med seg erfaringer fra hjemmeskolen tilbake dit.

I denne utgaven ser Utdanning nærmere på hvordan skolen vil og kan endres som en konsekvens av korona-krisen.

At den digitale kompetansen har økt hos både lærere og elever, er vel ingen overraskelse. Men på grunn av dette tror forskere at spesielt hjemmebarna, elever med høyt skolefravær, vil få en ny hverdag. Nå vet lærerne hvordan de skal følge opp elever som ikke sitter ved pulten hver dag.

Og forhåpentlig blir det mer skole uten skjerm også. I smittevernveilederen heter det at undervisningen og skoledagen må flyttes utendørs. Vi ble med i matematikktimen til elevene på 4. trinn ved Siggerud skole, ute i skogen. Superenkel forskning viser at elevene tydelig setter pris på en sånn annerledes skoletime. Og kanskje er det nettopp de som ikke konsentrerer seg så godt ved pulten, de som synes teori og tavleundervisning ikke er så motiverende, som blomstrer mest.

Elever i Tysvær kommune i Rogaland forteller at de håper på mer nytenkning i skolehverdagen som kommer. I en fersk studie skryter de av at lærerne har gitt dem flere kreative og spennende oppgaver under hjemmeskoleperioden. De setter pris på å få jobbe mer selvstendig, å få utforske på egen hånd, og de liker at hverdagen ikke er bundet opp i en tradisjonell timeplan.

Gründere, investorer og innovatører liker å si at det må en krise til for å skape nye muligheter. Den krisen Norge står i nå, er svært alvorlig, men vi gjør oss nyttige erfaringer og får ny kunnskap. Nå gjelder det å bruke dette i tiden som kommer.

I skolen krever det at lærerne tør, og at de får tid og rom av ledelse og eiere.

Det var visst John F. Kennedy som skapte myten om at det kinesiske ordet weiji – altså krise, besto av tegnene for «fare» og «mulighet». Hvis vi overser at han tok feil om det kinesiske skriftspråket, så kan vi vise at han hadde rett likevel.

● Tariffoppgjøret 2020

Handal utelukker ikke utsettelse

NHO åpner for å hoppe over årets oppgjør og gå rett til lønnsoppgjøret 2021. Utdanningsforbundets leder Steffen Handal sier han ikke utelukker det som en mulighet.

TEKST Kaja Mejlbo | kaja@utdanningsnytt.no

– Norsk økonomi er i en alvorlig krise. Jeg tror alle erkjenner at vi er nødt til å opptre veldig ansvarlig for å komme oss gjennom dette. Jeg tror også norske arbeidstakere og Utdanningsforbundets medlemmer forstår at 2020-oppgjøret kan bli et magert oppgjør, sier Steffen Handal, leder i Utdanningsforbundet.

– Sånn sett har jeg forståelse for både det Stein Lier-Hansen og Jørn Eggum uttaler. Men dette er vi nødt til å ta internt i Unio og i forbundet.

Det Handal refererer til, er et intervju i Dagsavisen, der direktør Stein Lier-Hansen i Norsk Industri tok til orde for å hoppe over årets oppgjør og gå rett til neste, og frifagbevegelse.no der han får svar fra Fellesforbundets leder Jørn Eggum. Ifølge Eggum er det ingenting som tilsier at oppgjøret skal utsettes.

Men Handal avviser ikke Lier-Hansens tankegang: – Jeg vil ikke utelukke noen ting, sier han.

16 års lønnsanalyse

I mars ble det kjent at årets lønnsoppgjør utsettes til høsten.

Fjorårets lønnsoppgjør mellom Unio og KS endte med meklings. Partene ble enige om å sette ned til utvalg. Det ene har analysert lønnsstatistikken 2004-2019 for undervisningspersonale sammenlignet med andre kommuneansatte. Rapporten skulle være underlag for årets oppgjør, og, underskrevet av partene, utgangspunkt for forhandlingene.

Men i mars var korona-krisen et faktum og årets oppgjør utsatt til august.

Handal medgir at det er skuffende ikke å kunne bruke rapporten som planlagt i år.

– I en normalsituasjon må partene se på dette igjen, sier han.

– Jeg tror Utdanningsforbundets medlemmer forstår at 2020-oppgjøret kan bli magert, sier Steffen Handal, leder i Utdanningsforbundet. Her ser vi ham (t.v.) som forhandlingsleder for Unio kommune under fjorårets lønnsoppgjør med forhandlingsleder for KS, Tor Arne Gangsø.

ARKIVFOTO JØRGEN JELSTAD

– Svært mange arbeidstakere har mistet levebrødet sitt, og norsk økonomi er under press. Heldigvis har vi ansvarlige ved forhandlingsbordet i Norge, som er villig til å tenke sammen om hva som er best for alle. Men uavhengig av pandemien må vi gjøre noe med lærerlønna for å unngå en større lærerkrise.

– Tror du mange lærere blir skuffet om årets lønnsoppgjør ikke gir uttelling?

– Ja. Forventningene har bygget seg opp. Ved inngangen til dette oppgjøret pekte vi nettopp på lønnsutviklingen for lærerne i skoleverket. Men det blir ikke mulig å hente inn det lønnsgapet nå. Jeg tror de fleste forstår det.

Ikke konkludert om grønne krav

Årets oppgjør er et hovedoppgjør, hvor det i tillegg til lønn også forhandles om andre rettigheter. Dersom det blir et oppgjør til høsten, bekrefter Handal at det ligger muligheter for å forhandle om andre ting enn penger, men vil ikke være mer konkret enn det nå.

– Lønnsoppgjør som handler mindre om penger og mer om tiltak som kan komme både arbeidsta-

gere og klimaet til gode, har vært diskutert. Kan dette være året for å prøve ut et grønt oppgjør?

– Fagbevegelsen må bidra til det grønne skiftet, men vi har ikke ført den diskusjonen godt nok i eget forbund eller i Unio for å konkludere om hvilke krav det kan være, sier Handal.

Arbeidsgiver vil ikke kommentere

Fra arbeidsgiversiden er signalet at de, pandemi eller ei, går videre med lønnsforhandlingene i september som planlagt.

I en e-post til Utdanning opplyser KS at de tar utgangspunkt i den signerte protokollen om å utsette hovedtariffforhandlingene til høsten, med ny frist 15. september: «Datoen tar utgangspunkt i at frontfaget er ferdig forhandlet og at det er fastsatt en frontfagamme. En utsettelse av lønnsoppgjør til 2021 er ikke diskutert med våre parter. Da er det ikke naturlig for oss å kommentere NHOs utspill nå.»

JEG VIL LÆRE Å LESE 1-4

Leseopplæringen 1. trinn
Bokstaver og lyder
Store eller små bokstaver
BM/NN A5 format
Pris pr. bok kr 55,-
BESTSELGER!

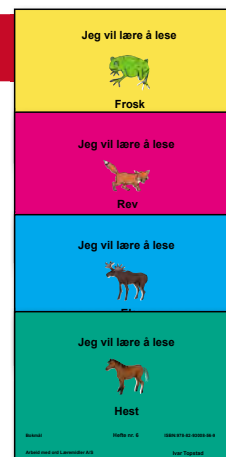
GJØR DET LETT Å LÆRE Å LESE

JEG VIL LÆRE Å LESE 5-8

Beregnet på 2. trinn, men brukes også
på 3.- 5. trinn. Leseforståelse
Små bokstaver.
BM/NN A5 format
Pris pr. bok kr 55,-
BESTSELGER!

TRENER LESEFORSTÅELSE

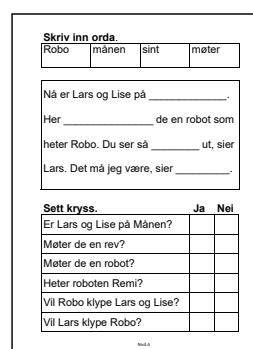
ALLE MÅ LESE MYE 1- 5

60 illustrerte historier
på tre nivå.
Repetert lesing for de
minste, 1. og 2. trinn.

BM og NN
Kopieringsoriginaler
Pris pr. hefte kr 490,- + mva.
inkludert digital utgave.

LESING MED MENING STÅR SENTRALT

Nivå 1. Det vanskeligste nivået.

FOKUS PÅ SKRIVING 1- 6

Passer best på 1.-4. trinn

- * Hefte 1: Skrive til tegninger og bilder
- * Heftene 2-6: Skrive med utgangspunkt i illustrerte historier
- * Passer meget godt for **minoritetsspråklige**

BM og NN
Kopieringsoriginaler
Pris pr. hefte kr 520,- + mva. inkludert digital utgave

SKAPER SKRIVEGLEDE

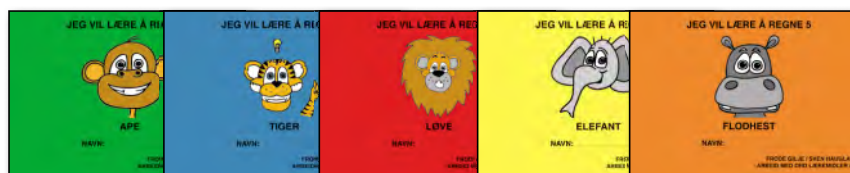

UKENYTT

FØLG NYHETSBIDET MED UKENYTT!

41 utgivelser hvert skoleår
Brukes på 5.-10. trinn, vgs. og i vo.
700 skoler bruker allerede Ukenytt
BM og NN
1/1 års abonnement kr 1180,- + mva.
1/2 års abonnement kr 650,- + mva.

JEG VIL LÆRE Å REGNE 1-5

1. trinn. Mange oppgaver. Tallene 1 - 20.
BM/NN A5 format. Pris pr. bok kr 55,-

Korona-tiltakene

Barnehageansatte sier de jobber hele dager uten pause

Strengt smitteverntiltak har gjort det vanskelig å presse inn pauser og planleggingstid. – Jeg tror de ansatte er ganske slitne allerede, sier Cecilie Ringnes i Utdanningsforbundet Viken.

TEKST Jørgen Jelstad | jj@utdanningsnytt.no

Smittevernreglene har gjort barnehagehverdagen mer låst for dem som jobber der. Med faste barnegrupper og én ansatt per gruppe melder mange barnehagelærere og tillitsvalgte at det knapt blir mulig å ta ut pauser i løpet av dagen. De ansatte er vant til å være flere som deler på ansvaret, mens de nå har fulle dager med aleneansvar for sin gruppe med tre til seks barn. Da kan spisepauser, toalettbesøk og andre pauser bli en utfordring.

Sykefravær kan velte korthuset

Den største utfordringen er å få gjennomført pauser og plantid, viser en kartlegging Utdanningsforbundet Trøndelag har gjort blant sine medlemmer.

– Mange fortalte at de jobbet hele dagen uten mulighet til pause. Det var kanskje en intensjon å legge inn pauser, men det er vanskelig å få til i den nye hverdagen, sier Ann-Kathrin Mulstad, kontaktperson for barnehage i Utdanningsforbundet Trøndelag.

De fikk også signaler om at det var lite tilgang på vikarer ved fravær.

– Da blir det enda mer belastning på dem som er igjen på jobb. Noen frykter at korthuset ramler sammen hvis det blir sykefravær, sier Mulstad.

Samtidig sier hun det også er en del positive tilbakemeldinger, særlig blant barnehagelærerne som jobber i barnehager med redusert åpningstid hvor de får veldig tett relasjon til de faste, små barnegruppene.

Mulstad sier de også i Trøndelag ser ytterpunktene i praktiseringen av åpningstid. Flertallet av barnehagene har hatt åpent 7,5-8 timer.

På sosiale medier forteller ansatte om barne-

Fullt dager med eneansvar for én barnegruppe fører til stor arbeidsbelastning for ansatte i barnehagene, ifølge tilbakemeldinger til flere av Utdanningsforbundets fylkeslag.

ILL.FOTO TOM-EGIL JENSEN

hager med lange åpningstider hvor de små gruppestørrelsene praktiseres midt på dagen, mens barnegruppene blandes når bemanningen reduseres tidlig og sent på dagen.

– Vi vet at det har vært ulik praksis for hvordan smittevernveilederen blir lest og tolket, sier Mulstad.

Mener redusert åpningstid er avgjørende

Utdanningsforbundet Viken får også tilbakemeldinger fra mange barnehagelærere og tillitsvalgte om at det knapt er tid til planlegging og pauser med det smittevernregimet som er innført.

– Det er ganske utfordrende å få dette til å gå opp. Mange sier det har gått rimelig greit, men de melder også fra om at det er veldig slitsomt å ha ansvar alene for en barnegruppe hele dagen, sier Cecilie Ringnes, kontaktperson for barnehage i Utdanningsforbundet Viken.

Hun sier de aller fleste barnehagene har hatt redusert åpningstid, noe som har vært avgjørende for å få det til å fungere.

– Jeg tror de ansatte der ute er ganske slitne allerede. De bretter opp ermene og gjør en enorm innsats, sier Ringnes.

Smitteveilederen tolkes forskjellig

Lene Kristin Berglund er kontaktperson for barnehage i Utdanningsforbundet Troms. Hun sier en av de største utfordringene etter gjenåpningen har vært store sprik i hvordan smittevernveilederen

blir tolket.

– Det er opp til kommunene selv å bestemme åpningstider, om det tas inn vikarer og ekstra ressurser til mer renhold. Dermed blir det store forskjeller fra kommune til kommune, mellom private og kommunale, og også innad mellom barnehager i samme kommune, sier Berglund.

Det rapporteres fra barnehager at slik som det har vært til nå, klarer ikke de ansatte å planlegge for annet enn de neste dagene.

– Noe mer er ikke mulig. Det er så mye logistikk som skal fungere, sier Berglund.

Kritikk mot skole i Utdanning nr. 6

Rektor kan ikke kommentere

● I en reportasje i forrige utgave av Utdanning møtte programleder og foredragsholder Tore Pettersen igjen sin favorittlærer ved sin gamle barne-skole. I saken ble det fremsatt kritikk mot skolen for håndteringen av mobbingen Pettersen opplevde mens han var elev der. Utdanning har i ettertid vært i kontakt med daværende rektor ved skolen for å gi ham mulighet til å svare på kritikken, men ettersom hendelsene befinner seg langt tilbake i tid, kunne han ikke gi noen utfyllende opplysninger om dette i dag, og han ønsker derfor ikke å uttale seg i saken.

● Videregående opplæring

Frykter at flere enn ellers ikke fullfører

– Jeg er usikker på om vi klarer å få like mange elever til å gjennomføre som vanlig, men jeg håper på det, sier Marit Flak Stovner.

TEKST Kari Oliv Vedvik | kov@utdanningsnytt.no og Sonja Holterman | sh@utdanningsnytt.no

Hun er rektor for 1200 elever og 240 ansatte ved Charlottenlund videregående skole i Trondheim.

– Vi står på for å sikre alle en vurdering. Noen få elever trenger at vi er tett på, sier Stovner.

Ifølge henne har noen elever hatt utfordringer; med språk, med det digitale eller med at soverommet er blitt hele livet deres.

– Elevene må logge seg på og være til stede. For å sette karakter må lærerne ha noe å sette karakter etter, sier Stovner.

I Trøndelag forskyves standpunkt karakterer til 10. og 12. juni.

– Vi vil holde årsprøver og ha ulike vurderingssituasjoner slik at elevene får en god vurdering, sier Stovner.

Målet er at alle elevene er innom skolen hver uke nå, men med et kompakt skolebygg må rektor prioritere: – Avsluttende fag prioriteres. 3.-trinnelever på studieforberedende og de på yrkesfag som skal ut i lære, har forrang, sier Stovner.

Fagene som egner seg for digitale flater, fortsetter som det ved skolen.

Foreløpig standpunkt

Kuben videregående skole i Oslo har om lag 1500 elever. Der har alle elever fått foreløpig standpunkt i alle fag.

– Slik kan de diskutere med faglæreren og høre hvordan de eventuelt bør jobbe for å forbedre vurderingen, sier rektor Kjell Ove Hauge.

Endelig standpunkt settes 12. juni. Kuben har valgt å undervise ett trinn hver tredje dag. Fredagene får de som trenger det tettere oppfølging.

– Vi jobber veldig målrettet med ekstra undervisning og oppfølging av elever med tynt vurderingsgrunnlag, sier rektor Hauge.

Også Kuben prioriterer elever som skal ut i lære og avsluttende fag.

Ved de videregående skolene Charlottenlund, Kuben, Ishavskatedralen og Etterstad har man tatt grep for å sikre alle elever en vurdering.

ILL.FOTO INGER STENVOLL

Teambaser i Tromsø

Ved Ishavskatedralen videregående skole i Tromsø, som har 730 elever og 189 ansatte, kom de første elevene tilbake 27. april.

– Vi hadde etablert lærerne i teambaser på tvers av fag lenge før vi stengte. Teamene fortsatte å jobbe sammen da vi måtte stenge. Det gjorde perioden mye lettere, sier rektor Asbjørn Rikardsen.

– I år undervises det litt lenger enn vanlig. Elevene har fått en foreløpig vurdering, og alle skal få vitnemål, lover rektor.

Etterarbeid hjemme hvis mulig

Etterstad videregående skole i Oslo har en stor andel yrkesfaglige elever. Skolen har vært i gang en god stund. Elevene takler smittevernet godt, ifølge rektor Elin Stavrum.

– Vi har forskjøvet spisepausen for halvparten slik at ikke så mange er samlet på et sted, sier rektor.

– Gjennomfører like mange elever som i et normalår?

– Mitt inntrykk er at de som faller fra, ikke gjør det på grunn av koronakrisen. Jeg tror ikke det blir

flere i år enn før, sier Stavrum.

Hun har bedt lærerne om å ta for- og etterarbeidet hjemme hvis mulig, grunnet smittevernet.

– Noen elever er veldig engstelige for å komme tilbake til skolen, av ulike grunner. Elevrådet har bedt oss møte elevene på en varm og hyggelig måte, forteller Stavrum.

Stressede lærere

Forsker og førsteamanuensis ved Universitetet i Sørøst-Norge, Toril Aagaard, sier at noen lærere har uttrykt at de er stresset og at de opplever at vurderingsgrunnlaget under covid-19 ble svakere.

– I diskusjoner vi har fulgt, blant annet i Facebook-gruppen som inkluderer over 60.000 lærere, virker det som om noen har lett etter tradisjonelle vurderingsmåter. Andre har funnet nye vurderingsveier, deler og diskuterer disse, sier Aagaard.

– Fremover blir det viktig å utvikle systematisk og forskningsbasert kunnskap om hvilke praksiser skolene med fordel kan ta med seg videre og hvilken risiko som er forbundet med nettbasert undervisning. USN vil ta del i dette arbeidet, sier hun.

Aktuelt navn

– Sammen er vi på vårt beste

Pedagogstudentenes nye leder ville gjerne undervist det norske folk om hvor viktig det er å være fagorganisert.

TEKST Ylva Törngren | yt@utdanningsnytt.no FOTO Jonas Ohlgren Østvik/Pedagogstudentene

● Elise Håkull Klungveit (26)

Hvem

Utdannet barnehagelærer fra Høgskolen på Vestlandet. Fullførte i år en mastergrad i barnehagepedagogikk ved Oslo Met – storbyuniversitetet. Har sju års erfaring som tillitsvalgt.

Aktuell

Nyvalgt leder på heltid for 2020–2021 av Pedagogstudentene i Utdanningsforbundet, der rundt 20.000 lærerstudenter er organisert.

Hvordan er hverdagen endret for studentene siden 12. mars?

Den er drastisk endret. Jeg er utrolig imponert over hvordan studentene og foreleserne har funnet gode løsninger sammen. Dersom situasjonen vedvarer, blir det viktig at vi fortsetter den gode dialogen for å opprettholde kvaliteten i studiene.

Hvordan kan lærerstudenter bidra i krisetiden?

Nå med et ekstra stort behov for lærere, tror jeg mange lærerstudenter har lyst til å bidra dersom forholdene legges godt til rette for det både i barnehage, skole og utdanningsinstitusjoner.

Hva har koronaepidemien lært deg så langt?

At det å være sammen er ekstra viktig når vi ikke kan være fysisk sammen. Og at vi er mye bedre på videomøter enn det vi tror.

Ifølge årets søkertall har utdanningene for grunnskolelærere en nedgang på 9 prosent. Hva tror du det skyldes?

Jeg er spent på å se de endelige søkertallene, men vi i Pedagogstudentene lurer på om regjeringens stipendkutt kan være en forklaring. Det fordyrer det å bytte studie, og vi vet at nesten halvparten av lærerstudentene har studert noe annet før.

Hvordan kan nedgangen snus?

Ved å få flere til å søke seg til og fullføre lærerutdanningene og velge lærerjobb, å prioritere kvalitet gjennom bedre finansiering av lærerutdanningene og sørge for veiledning av alle nyutdannede.

Hvorfor bør folk være opptatt av pedagogstudentenes vilkår?

Vi er nøkkelen til å møte lærermangelen.

Hva er de viktigste kampsakene for deg?

Bedre praksis i alle lærerutdanningene, at alle

nyutdanna lærere i barnehage og skole skal få veiledning, og at Pedagogstudentene skal være en medlemssnær organisasjon.

Hvilken kjent person ville du ikke hatt som lærer?

Miss Trunchbull i Roald Dahls bok «Matilda». Jeg ble veldig letta da jeg som seksåring forsto at ingen av mine lærere var som henne.

Hvilken kjent person ville du hatt som lærer?

Kunnskaps- og integreringsminister Guri Melby har vist seg å være som den trygge, omsorgsfulle, litt strenge, men rettferdige læreren alle kan trenge når store og små kriser inntreffer.

Hvem ville du gitt straffelekse?

Jeg er generelt mot straffelekser, men om noen skulle fått det, er det kanskje Donald Trump.

Du får holde en undervisningstime for den norske befolkning. Hva handler timen om?

Om hvorfor det er viktig å være fagorganisert. Vi er på vårt beste når vi finner løsninger sammen.

Hva er ditt største fortrinn?

Jeg er nesten alltid i veldig godt humør.

Hva er din favorittbok?

Zeshan Shakars «Tante Ulrikkes vei»; en bok om oppvekst, håp og om å høre til.

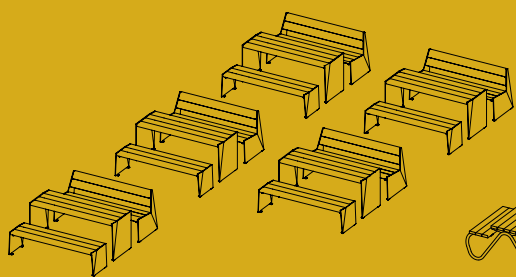
Hva gjør du for å få utløp for frustrasjon?

Da går jeg en tur, helst langs en strand på Jæren.

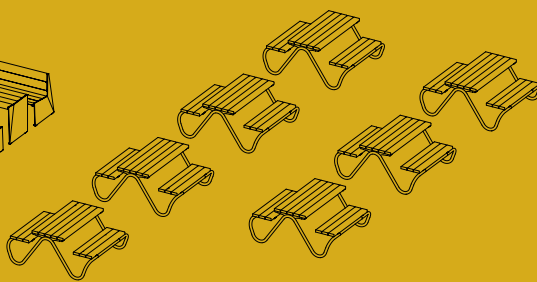
Hvem er din favorittpolitiker, og hvorfor?

Høyres Henrik Asheim er tydelig, litt frekk og «løyen». Han var en strålende podkaster i «Storingsrestauranten» og gjør en kjempejobb som minister for forskning og høyere utdanning.

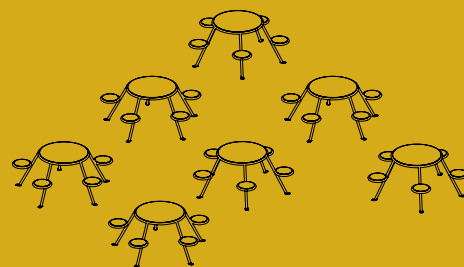
«Vi er mye bedre på videomøter enn det vi tror.»

Bloc sittegruppe

Hvilan benkebord

Buzz arbeidsstasjon

Utemøbler til uteskole

vestre.com

Rask levering til hele landet
200 standardfarger
Livstidsgaranti mot rust
Produsert i Norge og Sverige
150 svanemerkede produkter

vestre

Hjemmeskolen

I skyen

Uteskolen

Klasserommet

Tror på en bedre hverdag for hjemmebarna

Eivor Johannessen gruet seg til en ny periode med hjemmeskolen for sønnen Colin (12). Nå håper hun at barn som har langtidsfravær i framtida, får samme opplegg som under korona-stengingen.

TEKST Sonja Holterman | sh@utdanningsnytt.no **FOTO** Peder Holterman Solland **ILLUSTRASJON** Kristin Slotterøy

– Nå er alt så bra. Oppfølgingen, opplegget og utstyret er så utrolig mye bedre, sier Eivor Johannessen.

I et hvitt rekkehus på Hundvåg i Stavanger bor hun med tre barn. Colin (12), Sofia (10) og Lucia (4). Klokka nærmer seg elleve. Første økt er gjennomført, lunsjen er spist, og det er «storefri».

Colin og Sofia tar på seg hjelmene og setter seg på syklene.

– Jeg gruet meg litt til denne perioden, sier Eivor Johannessen.

Hun har nemlig erfaring med hjemmeundervisning fra før. Og den er ikke god. I hele femte klasse fikk Colin undervisning hjemme, men den gangen var det ikke mye som fungerte, mener moren.

Nå har koronakrisen ført til at skolene har gjort store fremskritt, mener hun. Den oppfatningen deler også skolefolk Utdanning har snakket med.

I 2018 flyttet familien Johannesen til Hundvåg, men Colin fikk ikke plass på Storhaug skole, som er barnas nærscole.

– Lillesøster Sofia fikk plass, men skolen hadde ikke kapasitet til å ta imot Colin, forteller Eivor Johannessen.

Colin har lese- og skrivevansker og trenger ekstra oppfølging. Det ble forsøkt ulike løsninger.

– Han fikk plass på en spesialscole, uten at det fungerte noe særlig. Så da tok jeg ham hjem, sier Eivor.

Colin tilhørte fortsatt Storhaug skole, men for moren var det uklart hvem som hadde ansvar for sønnens skolegang. I et helt skoleår var Colin et av «hjemmebarna». Utdannings kartlegging viste i 2018 at flere enn 22.000 elever i grunnskolen var borte i mer enn én måned i året. Flere av barna og ungdommene var borte fra skolen i flere måneder

om gangen. Årsakene til fraværet var blant annet fysisk sykdom, forhold på skolen og psykiske vansker.

– Overlatt til oss selv

Opplegget til hjemmebarna varierte, og flere foreldre meldte om at barn og unge mistet mye læring. Dette gjorde det enda vanskeligere å komme tilbake til skolen.

Også moren til Colin var bekymret for om han gikk glipp av viktig læring.

– Vi følte oss veldig overlatt til oss selv. Jeg fikk ikke noe opplegg, og han hadde ikke kontakt med nærskolen. Jeg var veldig usikker på om han lærte nok, sier Eivor.

I sjetten klasse fikk Colin plass på en annen skole, med litt lengre skolevei.

– Det var veldig godt for ham å komme i gang

Huset på Hundvåg ble både skole og barnehage 12. mars. – Det har gått så fint, sier mor Eivor. Lucia (4), Sofia (10) og Colin (12) er likevel glade for å få dra tilbake til barnehage og skole.

med undervisning igjen. Jeg gjorde så godt jeg kunne, men det ble mye praktisk læring. Det vi fikk gjort her hjemme i femte klasse, var ikke godt nok, sier Eivor.

Da koronaviruset rammet landet og skolene ble stengt 12. mars, tenkte Eivor tilbake på året med hjemmeskole, på et år med jobb for å få skoleopplegg, oppfølging og utstyr.

– Men denne gangen er det ikke sånn. Nå er det jo helt fantastisk. Jeg har troen på at han lærer det han skal, sier hun og legger til:

– Jeg blir nesten irritert. Et helt år gikk Colin glipp av. Nå ser jeg jo at det er mulig å få til god fjernundervisning av elever, sier Eivor.

Rektor: – Bratt læringskurve

Rektor på Storhaug skole, Camilla Tanem Hanevik, ønsker ikke å kommentere saken med Colins

skolegang, men uttaler seg generelt om hjemmeskole.

– Generelt tror jeg vi har lært utrolig mye i denne perioden når vi ble tvunget til å tenke annerledes. Læringskurven har vært bratt for mange, både barn og voksne, sier Hanevik.

Rektoren tror koronastengingen har ført til at elever som kommer til å ha langvarig fravær fra skolen i framtida, vil få en bedre oppfølging enn i dag.

– Vi vil bruke mye av dette framover, både på skolen og hos elever som av ulike grunner ikke kan være på skolen over tid.

De første dagene var det utfordrende å få digital dialog med de yngste elevene.

– Vi har opplevd god dialog med elevene, vanskeligst hos de yngste, men etter hvert fikk vi videomøter og slikt med dem også. Vi har nå

«Oppfølgingen, opplegget og utstyret er så utrolig mye bedre.»

Eivor Johannessen, mor

Sofia (10) og Colin (12) har lengre friminutt enn vanlig, men når de tilbringes på to hjul, går de likevel raskere.

funnet en form som fungerer for de fleste, sier Camilla Tanem Hanevik.

– Hjemmeskole for framtida

– Mange av dem som ikke møtte på skolen, er nå en del av fellesskapet, sier Terje Stokke Nørving.

Nørving er lærer ved Haugjordet ungdomsskole i Nordre Follo og jobber 20 prosent som ressurslærer på Forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i skolen (FIKS) ved Universitetet i Oslo. Han har lang erfaring med kursing av lærere og mener det lærerstanden nå har gått gjennom, er et krasjkurs i fjernundervisning.

– Lærerne har fått et løft. Nå er de drillt i digital undervisning, nettmøter, digital tilbakemelding og oppgaver som passer å løse på nett. Alt dette har de lært på utrolig kort tid, sier Nørving.

Ann S. Michaelsen jobber også som ressurslærer på FIKS, i tillegg til å være avdelingsleder ved Sandvika videregående skole. Hun mener også at fjernundervisningen har endret seg voldsomt.

– Da vi først startet distanselæring, møtte de fleste opp. Vi ser også at elever som før ikke har mestret skolen så godt, nå blomstrer opp. Med andre ord er det enkelte elevgrupper som klart profiterer på denne måten å lære på, sier hun.

– Hjemmebarna kan dra nytte av dette

På kjøkkenbordet på Hundvåg ligger bøker, Chromebook og en iPad. Linjaler, blyanter og viskelær har fått en liten pause mens barna er ute og har friminutt.

– Nå klarer Colin alt selv. Han har utstyret han trenger, får opplegg fra læreren og følger det, sier Eivor Johannessen.

Hun forteller at Colin setter på vekkeklokka selv og står opp til fast tid hver morgen.

– Han logger seg på nettet, følger med og gjør det han skal. Han har jo trening i dette her og er blitt veldig selvstendig, sier Eivor.

Lærerne til barna følger også tett opp.

– Colin liker å ha kontakt med læreren, og han er glad for nettmøtene de har. Det var noe han savnet veldig det året han var hjemme. Han følte seg nok veldig utenfor da, sier moren.

Hun er glad for at lærerne og skolene får denne erfaringen.

– Det var dette jeg ba om det året han var hjemme. Jeg trengte en læreplan, et opplegg for

«Korona-tiden har vist oss at vi kan nå en gruppe elever som vi ellers ikke når.»

Ann S. Michaelsen

ressurslærer på FIKS ved Universitetet i Oslo

å levere inn arbeidet og digitale hjelpemidler. Nå har han det, og det fungerer jo så godt, sier hun.

Eivor håper dette kommer barn til gode.

– Barn som er hjemme av ulike grunner, trenger dette. Jeg er så glad for at lærerne nå ser mulighetene og gjør alt det de gjør. Det er ikke så mye som skal til for å lage et opplegg for barna som er hjemme, sier hun.

Moren som gruet seg til hjemmeundervisningen, er nå nesten mer fornøyd enn når barna går på skolen.

– Vi har det så fint. Barna lærer det de skal, ingen må rekke busser, ikke noe stress, og barna får varm lunsj hver dag, smiler hun, men legger til:

– Det blir godt når skolene åpner igjen. Barna savner skolen, lærerne og vennene sine.

– Lærere klarer ikke begge deler

Ann S. Michaelsen mener en omorganisering må til dersom elever med langtidsfravær skal få det

samme hjemmeskoleopplegget som under koronastengingen.

- Man kan ikke forvente at lærerne skal gjøre begge deler, både undervise dem som er på skolen og lage opplegg og følge opp dem som er hjemme. Sånne tilbud forsvinner nok når de andre er tilbake på skolen, sier Michaelsen.

Samtidig tror hun det er en nyttig erfaring skolens ansatte har fått.

- Nå vet vi hvordan dette fungerer. Og kanskje kan vi på bakgrunn av dette få en større fleksibilitet i skolesystemet, sier Michaelsen.

Hun viser til Lied-utvalget som etterlyste nettopp en større fleksibilitet for å få flere gjennom videregående skole.

- Kravet til nærvær på skolen er kanskje ikke nødvendig for alle. Korona-tiden har jo vist oss at vi kan nå en gruppe elever som vi ellers ikke når, sier Michaelsen.

Forsker Trude Havik er i gang med å undersøke om lærerne nå har gjort erfaringer som kan få barn med skolevegning tilbake på skolen.

FOTO SONJA HOLTERMAN

Forsker på korona-undervisningen

Forskere er allerede i gang med å se på lærernes erfaringer med hjemmeskole under koronastengingen, og hvordan det går for elever som har problemer med fravær.

– Innhenting av data foregår i disse dager, og det er allerede mange lærere som har tatt seg tid til å svare på spørreundersøkelsen vår. Vi håper disse svarene kan gi oss mer innsikt i hva som har fungert og ikke fungert for elever med fraværspromatikk før skolene stengte, og hva lærere tenker kan være gode tiltak å videreføre etter at skolene gjenåpner, sier førsteamanuensis Trude Havik ved Nasjonalt senter for læringsmiljø og atferdsforskning ved Universitetet i Stavanger (UiS).

Forskningsprosjektet er et samarbeid mellom UiS og Regionalt kunnskapssenter for barn og unge ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). Målet er å finne ut om lærerne gjør noen gode erfaringer med hjemmeskole for elever med fraværspromatikk, som bør videreføres når skolene åpner igjen.

Havik håper denne perioden kan gjøre at lærere finne gode tiltak for elever med fraværspromatikk.

- Kanskje kan deler av det som har fungert ved hjemmeskole, videreføres som en del av en opptrappingsplan, der målet for de aller fleste elevene er å gå på skolen. Blant annet kan man tenke seg at det for elever som nå opplever at de er faglig på høyde med de andre i klassen blir lettere å komme tilbake til skolen. Det langsiktige målet i de fleste fraværssaker er at eleven skal tilbake til skolen, sier Havik.

Hjemmeskolen

I skyen

Uteskolen

Klasserommet

Digital læring for lærerne

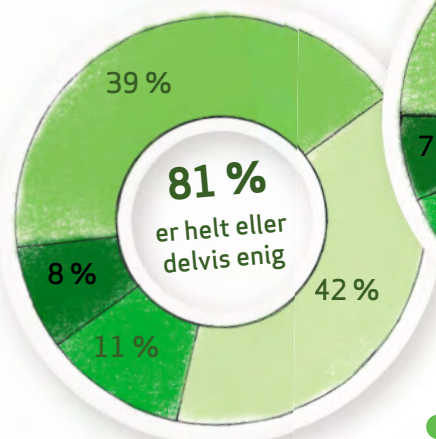
– Noen lærere har nok hatt følelsen av at det digitale er kult, men har ikke sett helt hvor læringen ligger. Nå tror jeg de gjør det, sier ungdomsskolelærer Terje Nørving.

TEKST Sonja Holterman | sh@utdanningsnytt.no FOTO Peder Holterman Solland ILLUSTRASJON Kristin Slotterøy

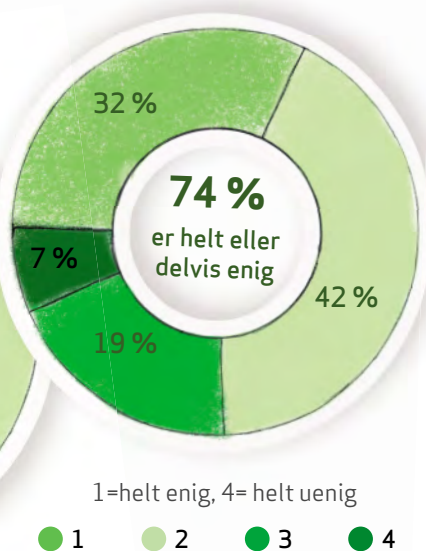
FLINKERE DIGITALT:

Lærerne svar på om de har blitt «flinkere til å bruke digitale verktøy».

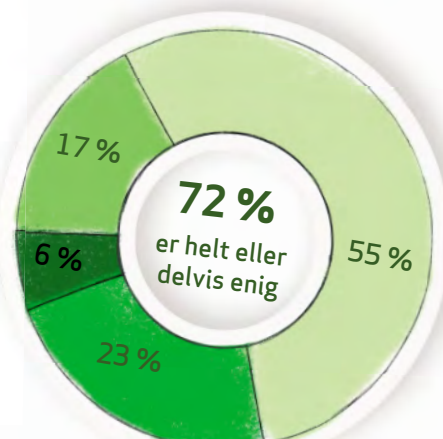
BEDRE OPPGAVER:

Elevene synes at oppgavene er «kjekkere og mer spennende».

MER KREATIVT:

Lærerne har laget «flere kreative oppgaver».

1 = helt enig, 4 = helt uenig

1 2 3 4

Tallene er hentet fra en anonym spørreundersøkelse gjort i Tysvær kommune i Rogaland en måned etter skolestengingen. 1.995 foreldre, barn og lærere har svart.

Nørving er lærer ved Haugjordet ungdomsskole i Nordre Follo kommune i Viken. Han tror at både kollegaene og han kommer til å ta med seg det de har lært under koronastengingen.

– Mange lærere har nok brukt teknologien primært som en skrivemaskin. Nå har flere begynt å eksperimentere mer og bruker den til nye undervisningsformer og ikke bare som en erstatning for blyanten. Det har forhåpentlig skjedd en didaktisk og metodisk endring, sier Nørving.

– Elevene forventer endring

Han er ikke alene om å spå at skolen slik vi kjenner den vil endre seg som en konsekvens av korona-krisen.

Øystein Gilje, leder for Forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i skolen (FIKS) ved Universitetet i Oslo tror det digitale vil få en større plass i undervisningen.

– Lærere er blitt mer fortrolige med å jobbe digitalt. Det gjør det lettere for dem å fortsette å bruke digitale læremidler. Mange var flinke før koronaen også, men nå har alle blitt nødt til lære seg dette, sier Gilje.

Nørving forteller at elevene forventer at noe skal skje med undervisningen.

– Vi har spurt elevene på skolen vår om de tror

denne perioden kommer til å påvirke måten vi underviser på senere. Nærmere 90 prosent trodde det, forteller han.

Kompetanse og kreativitet

I Tysvær kommune i Rogaland har også elevene fått si sin mening. Stipendiat ved NTNU Mari-Ana Jones og professor Sara Bubb ved University College London har gjort en studie der nesten 2000 elever på 1.–10. trinn, foresatte og lærere har svart på hvilke erfaringer de har gjort seg under tiden med hjemmeskole, og hva de mener kan tas med tilbake til klasserommene.

Et stort flertall oppgir at de har økt sin digitale kompetanse. 80 prosent av lærerne, 88 prosent av elevene på 1.–4. trinn og 77 prosent av elevene på 5.–10. trinn rapporterte om at de var blitt flinkere til å bruke digitale verktøy.

– Mange av elevene forteller også at de har fått nye arenaer for samarbeid, og at det ved hjelp av digitale verktøy vil være mulig å følge både undervisning og gruppeoppgaver selv om man ikke kan komme på skolen. Dette trekker også lærerne frem, forteller Jones.

I studien svarer også omtrent 70 prosent av respondentene at de har hatt mer kreative og spennende oppgaver på hjemmeskolen. Foreldrene i studien skryter av denne typen under-

visning, forteller Jones, og lærerne sier at de har opplevd mer engasjerte elever – og foresatte.

– Nå handler det om å våge å tenke annerledes, og ikke glemme erfaringene hjemmeskolen har gitt oss, mener hun.

Lærersamarbeid på nett

Ann S. Michaelsen, avdelingsleder ved Sandvika videregående skole i Bærum sier hun er spent på hva lærerne tar med seg fra denne perioden. Michaelsen jobber også for FIKS ved Universitetet i Oslo, der hun driver kursing av lærere. Nå mener hun lærerne har kurset seg selv og hverandre.

– Sandvika videregående har vært en digital skole lenge, men jeg synes vi diskuterer metoder og opplegg annerledes nå enn tidligere. Etter denne perioden blir det rom for å reflektere over hva som hjelper og fungerer, og hva som ikke gjør det, sier Michaelsen.

Øystein Gilje tror mye av samarbeidet lærere imellom vil bli flyttet over til digitale flater.

– Lærere har lært seg å bruke videokonferanseverktøy. Det tror jeg de kommer til å fortsette å bruke, sier han.

I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett som ble lagt fram 12. mai, foreslår regjeringen å bruke 140 millioner kroner ekstra for å styrke digital undervisning.

Hjemmeskolen I skyen Uteskolen Klasserommet

Flytter undervisningen ut

Smittevernreglene har fått lærere og elever ut i naturen. Friluftsforsker tror det har fått lærerne til å se uteskolens mange muligheter.

TEKST Kari Oliv Vedvik | kov@utdanningsnytt.no FOTO Joakim S. Enger ILLUSTRASJON Kristin Slotterøy

– Åh, dette er den beste måten å ha skole på, påstår Georg (9), som gluggkoser seg sammen med vennene sine mens han trykker ned brødskivene.

Dagens siste skoletime skal skje en rask gåtur inn i skogen, noen hundre meter fra Siggerud skole i Nordre Follo kommune. Matpakken skal fortæres før matematikktimen begynner.

Guttene er superfornøyde med å være tilbake på skolen etter den lange perioden med hjemmeskole.

– Hvorfor er det så bra å ha skole ute?

– En tenker bedre når en er ute, og vi kan samarbeide på andre måter når vi er utendørs, forklarer Oliver (10).

Det gir både læreren hans, Hanne Kummeneje Kilskar, og forskere ham rett i. Og nå som smittevern hensynet gjør at lærere må legge mer av undervisningen utendørs, både håper og tror de flere vil komme til samme konklusjon.

– En kommer innpå hver enkelt elev på en annen måte når en har uteundervisning. Det å ha ulike arenaer en kan drive undervisning på, er viktig. Noen elever viser helt andre sider ved seg selv når de er ute, sier Kilskar.

Sprit og symmetri

Elevene på 4. trinn har fordelt seg utover området i skogen, i sine faste korona-grupper på 14. Foreløpig har de storefri, og de leker under de høye grantrærne mens lærer Hanne forbereder dagens time. Smittevern hensynet gjør at hun må ta noen ekstra forholdsregler. Nå er flasken med desinfeksjonsmiddel med over alt.

– I dag har jeg tatt med kniver til alle. Dem har jeg spritet før vi dro. Det går med mye tid til hygienetiltak, forteller hun.

– En kan ikke ha med ting de skal dele. Da må det sprites hele tiden.

Uteskolelæreren plystrer imponerende høyt.

Elevene skjønner kallesignalet og samles ved bålplassen. Når alle er på plass, tar læreren en økt med å forklare hva de skal gjøre. Dagens tema er symmetri.

– Speilsymmetri, husker dere hva det er? spør hun.

Noen hender spretter i været.

– Det er to sider som er helt like, foreslår en av elevene.

– Ja, men ikke helt like. Husker dere hva streken midt i heter?

Kilskar forklarer symmetrilinjen, og at det som er på hver side, er speilvendt. Hun tar seg tid til å snakke om rotasjonssymmetri og viser elevene eksempler på begge symmetrimodellene på sitt medbrakte nettbrett. Så forsvinner de av gårde.

– Nå må vi ta smittevern hensyn også når vi deler inn grupper. Før delte vi gjerne inn på tvers av vennskap, enten fordi de jobbet bedre da, eller for å bygge nye sosiale fellesskap, forteller hun.

Elever og lærere ved Siggerud skole tar naturen i bruk som klasserom.

«En tenker bedre når en er ute, og vi kan samarbeide på andre måter når vi er utendørs.»

Oliver (10)

Kilskar har uteskole fast hver fredag året rundt, og hun ser gjerne at flere tar mer av undervisningen utendørs.

– Mange flere fag kan gjøres ute, gjerne tverrfaglig. Dra på sopptur, for så å lage noe en spiser. Vi pleier å lage grønnsaksuppe om høsten, forteller hun.

Selv har hun for det meste matematikk når hun har uteskole.

– Jeg er jo matematikklærer, så det blir fort det, men jeg fletter også inn andre ting der det er naturlig.

Elevene vil ha mer

Til gjenåpningen av skolene laget Folkehelseinstituttet smitteveiledere for barnehager og skoler. Der står det eksplisitt at skolene må legge opp til mer aktivitet utendørs, både lek og undervisning. Hos Norsk Friluftsliv er det søt musikk. «Nå har lærerne en gyllen mulighet», skrev prosjektleder

for Friluftsliv i skolen, Gunhild Størseth, i en kronikk på Utdanningsnytt.

– Det er mange gode grunner til å ta med elevene ut i naturen, uansett fag. Her kan undervisningen bli mer praktisk, konkret og aktiv. Det kan være lettere å samarbeide og jobbe med relasjoner. I tillegg får alle litt fysisk aktivitet, utdyper hun.

Forskning har også vist at for barn med lærevansker kan uteskole være en utfyllende læringsarena.

I en studie fra Swansea University fra 2019 var konklusjonen at utendørsundervisning øker arbeidsgleden hos elevene. Elevene oppga at de følte seg bedre og husket bedre, og lærerne fortalte at de klarte å engasjere flere.

I en undersøkelse Norsk Friluftsliv fikk gjennomført blant barn og unge for korona-krisen inntraff, kommer det frem at nær én av fire aldri har hatt uteundervisning i andre fag enn kroppsøving.

Det digitale er med, også i skogen. Her vises det et eksempel på hvordan dagens oppgave kan løses.

Av disse har 33 prosent hatt uteundervisning sjeldnere enn én gang i måneden. 54 prosent sier de gjerne skulle hatt mer, også i andre fag enn kroppsoving.

– Jeg skulle gjerne sett at disse tallene var høyere. En gang i måneden er selvfølgelig bedre enn ingenting, men det er fullt mulig å flytte undervisningen ut oftere. Når du først kommer i gang med uteundervisningen, vil du raskt se at det gir mange positive effekter, sier Størseth, som selv har mange års erfaring som lærer.

– *Tror du skolene vil fortsette med uteundervisning når man kan gå bort fra smittevernreglene?*

– I fagfornyelsen står det at man i større grad skal lære ute, så jeg har stor tro på at det blir mer uteskole, sier Størseth.

– Men føles det som tvang, kan det føre til motstand. Lærerne må få noen gode tips om hvordan de kan gjøre det. Vi har lagt inn masse tips på våre nettsider som lærere kan gjøre til sine egne.

Varig endring

Universitetslektor ved Universitetet i Sørøst-Norge, Torgeir Haug, tror lærerne nå gjør seg noen nyttige erfaringer med å undervise utenfor klasserommets fire vegger.

– Selv om det ikke var en ønsket situasjon de

havnet i med stenging av skolene, viste lærerne at de klarte å legge om raskt. Jeg har tro på at flere vil se de mulighetene andre undervisningsarenaer gir, sier Haug.

– *Tror du dette blir en varig endring?*

– Jeg tror de erfaringene lærerne gjør seg nå, sammen med fagfornyelsen til høsten, vil føre til flere endringer. Jeg tror en vil tenke nytt om hvordan en kan gjennomføre undervisning. Tverrfaglige planer som en har jobbet med tidligere, kan hentes opp sett i lys av den nye læreplanen, sier universitetslektoren, som selv har jobbet 11 år i grunnskolen.

Han vil at lærere skal tenke over hva de legger i ordet uteskole.

– Det vil være annerledes på en skole i et bynært strøk enn på landet. Men det er ofte store muligheter til å bruke miljøet rett utenfor skolen til undervisning.

En dame med mustasje

I skogen ved Siggerud skole er elevene i gang med speilingsoppgaven. Noen har litt startvansker og får veiledning.

Georg, Oliver og Tobias har fått med seg Ruben på laget. De har en plan.

– Vi lager en dame, forklarer de.

En lang kraftig pinne er lagt i midten, mindre pinner, mose, kongler og granskjegg danderes på hver side, av symmetrilinja.

Lærer Hanne Kummeneje Kilskar går fra gruppe til gruppe og gir innspill. Hun minner dem om at spikkeknivene må ligge i slirene når de ikke er i bruk.

Så får hun øye på noe.

– Se, der er det en maur som bærer en larve.

Elevene i nærheten bøyer seg ned for å se. Samtalen om hvor sterk den lille mauren er i forhold til størrelsen, er i gang.

– Tenk om den hadde vært like stor som en løve, da ville den vært supersterk, er det en som sier.

I gruppa til Georg er damen nesten ferdig.

– En kvinne med respekt for seg selv har mustasje, sier han og danderer mose på skaperverket.

De andre er ikke helt enige. De foreslår at det også kan være en munn.

– *Har hun et navn?*

– Cecilie Skog, kommer det kontant fra Georg, og det er de andre i gruppen enige i.

Når de er ferdige, skal kreasjonen dokumenteres.

Medbrakte nettbrett tas frem, og gutta poserer én og én sammen med sin «Cecilie».

Tobias, Oliver og Georg er glade for å være tilbake på skolen, men savner enkelte som ikke er i deres gruppe. – Jeg savner kjæresten min, sier Oliver (i midten).

Georg, Ruben og Tobias prøver sammen å få skikk på symmetrien i pinnen.

10 tips til uteskolen

- 1 Kvernkall:** Kvernkallen er et lite skovlethjul som går rundt ved hjelp av vann, i dagens samfunn noe som kalles turbin og produserer elektrisk energi ved bruk av vannkraft. Lag en kvernkall, finn en bekk som passer, bygg dammer, led vann og skape fall. Hva får kvernkallen til å gå fortere?
- 2 Gå på læringstur:** Finn ut hva slags muligheter som finnes i form av å besøke steder og plasser som kan settes i et faglig læringsperspektiv. Eksempelvis historiske steder, minnesmerker, husmannsplasser og utkikkspunkt.
- 3 Fisk: lag tryteruser:** Fisk tryte eller abbor med enkle midler. Tryta gyter i disse dager. Den kan fanges i sjølagde ruser av hønsenetting med hjelp av ståltråd eller et gammelt sykkelhjul. Til å fiske tryta kan du kappe av en passende kjepp, sette på 3-4 m snøre, dobbe, søkke, krok og tre på en makk. Dobbe kan være så mangt, bare det flyter. Noen har kanskje tilgang på en vinkork?
- 4 Gjør et vårspikk:** Ta med kniv, og lær elevene å spikke. Våren er tiden for å spikke. Her kan lages alt fra kjøkkenredskaper, fløyter, ringer og knagger, eller rett og slett bare ei tidtrøye eller en minkepinne?
- 5 Orientering og kartkunnskap:** Bruk kart som et pedagogisk dokument. Bruk nærkart, og lær karttegn og landskap praktisk og digitalt. Lokale o-lag har også lagd digitale poster som kan hentes.
- 6 Bygg og lag konstruksjoner:** gode samarbeidsoppgaver med bruk av vindfall og knekte trær. Lag gapahukleir eller taukonstruksjoner med grunnlag i matematikk.
- 7 «Landart»:** Lag kunst i naturen av naturlige ting som finnes der du er. Tenk på former, antall og farger, lag figurer og former. La deg inspirere av noe til å lage noe kreativt av naturen.
- 8 «Plogging»:** Jogg eller gå og rydd søppel med et positivt fokus på at en gjør sitt lokalmiljø til et renere sted: Tenk globalt – handle lokalt og bærekraftig.
- 9 Snøforming:** Lag snøformingskasser og fyll dem med snø. La deg inspirere av eventyr eller aktuelle hendelser. Vær kreativ, og form figurer med sag og andre redskaper.
- 10 Sykling:** Øv på å sykle i trygge og varierte områder der dette er mulig.

PS: Sørg for et forarbeid og etterarbeid i form av et produkt.

Tipsene kommer fra universitetslektor Torgeir Haug.

FOTO PRIVAT

Hjemmeskolen I skyen Uteskolen **Klasserommet**

Tror timeplanen er historie

Lengre økter, færre fag, mer digital læring og lange friminutt er noen av endringene forskerne ser for seg etter korona-stengingen.

TEKST Sonja Holterman | sh@utdanningsnytt.no FOTO Joakim S. Enger ILLUSTRASJON Kristin Slotterøy

– Jeg tror lærere, elever og skoleledere har lært mye de kan bruke i skoleutvikling fremover, sier Toril Aagaard, førsteamanuensis i pedagogikk ved Universitetet i Sørøst-Norge. Sammen med masterstudent i profesjonsrettet pedagogikk, Charlotte Beal, har hun begynt å se på erfaringene lærere, elever og skoleledere har gjort under korona-stengingen.

– Foreløpige studier tyder på at noen elever har lært mer under pandemien, andre mindre. Vi håper denne erkjennelsen minner lærere og foresatte om betydningen av å tilpasse opplæringen godt for elevene, enten de befinner seg i et klasserom eller på nett, sier Aagaard.

– Jeg traff en skoleleder som sa at lærere nå diskuterte hvordan de kan bruke digitale kommunikasjons- og samarbeidsplattformer til å tilpasse opplæringen bedre til elevers behov. Lærerne har oppdaget at digital teknologi kan brukes til å følge opp mindre grupper, enten de sitter i ulike rom på skolen eller andre steder, legger Beal til.

Har savnet klasserommet

Aagaard og Beal har hatt kontakt med både skoleledere og lærere.

– De første undersøkelsene som er gjort, støtter opp om inntrykket. Skoler og lærere har praktisert ulikt og dessuten hatt variert tilgang til digitale ressurser under pandemien, sier Aagaard.

Forskerne mener å se en forskjell mellom lærere i de ulike fagene.

– For eksempel har noen språklærere sagt at det ble lettere å observere elevenes språkkompetanse og at de fikk et rikere vurderingsgrunnlag enn de har vært vant til, sier Aagaard.

Noe er likevel felles for lærerne, mener forskerne.

– De fleste lærere, på tvers av utdanningsnivå, har savnet å være fysisk samlet. Det er lettere å lese hverandres kroppsspråk og skape en leken og uformell tone i et fysisk rom. Dette er en verdi vi tror mange kommer å til å sette pris på nå når de igjen er samlet, sier Beal.

Endret timeplan

I Tysvær kommune i Rogaland har det allerede vært gjennomført en studie der 2000 elever, lærere og foresatte har svart på hva de mener bør tas med tilbake til klasserommet fra hjemmeskolen.

Mari-Ana Jones, stipendiat ved NTNU, har utført undersøkelsen sammen med professor Sara Bubb ved London College University. Jones forteller at mange av elevene trekker frem større fleksibilitet som en positiv opplevelse.

– De sier de har likt å jobbe ut fra en dagsplan og ikke følge timeplanen slavisk, slik de gjør på skolen. Elevene trekker også frem at de har fått mer kreative og praktiske oppgaver, også i teoretiske fag, sier Jones.

Både hun og Toril Aagaard mener timeplanen kan ha godt av en kritisk gjennomgang.

– Vi har lett for å ta tradisjoner for gitt. Det er sunt å reflektere over valg som ofte har større konsekvenser for elevers læring og trivsel enn vi gjerne tenker, sier Aagaard.

– Under covid-19 har lærere laget nye timeplaner. Mange har hatt lengre økter og færre fag per dag og lagt inn utvidet friminutt. Det å revurdere en struktur og trene seg på omstilling er alltid nyttig, mener masterstudent Charlotte Beal.

Tanker fra et koronaklasserom

TEKST Simen Spurkland, lærer

Hver elev jeg har, er en gåte. Under normale omstendigheter i klasserommet lar jeg meg daglig fascinere, frustrere, irritere eller sjarmere av hva ungdommene ikke får med seg. Jeg har ment at det må finnes en grense for hva vi kan tolerere av slik oppførsel, men har innsett at den grensen ikke finnes. Diagnosen er å være ungdom, medisinen er garantert ikke en utålmodig eller oppgitt lærer.

Flertallet av elevene i en klasse kan jeg i stor grad rasjonalisere oppførselen til, men det er alltid elever som jeg lar meg forvirre av, lenge. Det ene øyeblikket framstår de som åttearmede blekkspruter som får med seg absolutt alt, i neste som teflonbelagte gullfisk, helt uten forståelig sammenheng.

Daglig forsøker jeg å forstå hvordan jeg skal fungere best mulig for hver enkelt av mine elever. Regelen ser ut til å være at en bit med informasjon aldri kan være klar og tydelig nok ... aldri.

I tiden med fjernundervisning og utelukkende kontakt via digitale kanaler, har min visshet om at denne regelen gjelder, blitt enda tydeligere. Det fine med disse nye erfaringene er at de kommer noen av mine litt forvirrende elever til gode. Det er faktisk mulig ikke å få med seg beskjeden som er gitt eller informasjonen som er lagt ut, selv om jeg mener å ha vært latterlig tydelig. Det bare er sånn.

Så når jeg får spørsmål om det jeg nettopp har sagt, er det sånn det er. Det er jobben min å gjenta, omformulere eller på annen måte forsikre meg om at hver enkelt elev er trygge på at de har forstått de de trenger å forstå. Helt uten himling med øyne, oppgitt stemmeleie eller varianter av "det var det jeg nettopp sa, men ..."

Ukene med skole via digitale kanaler har gitt meg økt trygghet på at tålmodighet er en av mine viktigste egenskaper, og at på tross av innsatsen for å motbevise det, ønsker alle elever å yte bra eller skjønn hva de skal gjøre. Det kan hende man må arbeide seg gjennom noen lag av unnvikelses- og overlevelsesstrategier; tidkrevende arbeid, men det er jobben vår og alltid verdt det. Når jeg i uke 20 treffer mine elever igjen, skal jeg ta med meg det humane perspektivet i en forsterket variant, og jobbe for å bli en enda rausere og forutsigbar lærer for mine elever.

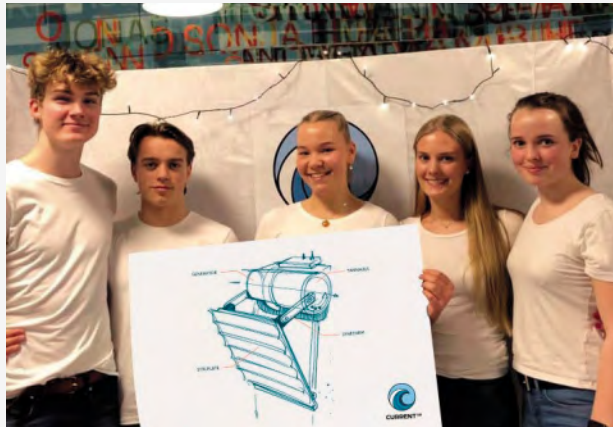
«Når du finn opp flyet, finn du samstundes opp flyulukka (...) Kvar teknologi bringar med seg sin eigen negativitet, som blir funnen opp i same augneblink som det teknologiske framsteget.»

Paul Virilio (1932–2018), fransk kulturteoretikar og urbanist

● Energi

Ungdommer fra Trondheim tok førsteprisen

Current UB er kåret til Norges beste ungdomsbedrift 2020. Ungdomsbedriften fra Thora Storm videregående skole i Trondheim har utviklet et småskala bølgekraftverk som blant annet kan brukes på hytta.

Bølgekraftverket skal sikre energiutbytte på lik linje med andre energikilder, men er betydelig rimeligere enn andre alternativer, ifølge en pressemelding fra Ungt entreprenørskap via Mynewsdesk. Kraftverket vil kunne produsere strøm året rundt. Produktet passer bra for husholdninger og hytter langs kysten som vil produsere bærekraftig energi. Kundene kan søke støtte fra Enova.

Elevene har hatt tett dialog med Marinteknologisk institutt ved Norges teknisk-naturvitenskapelig universitet (NTNU), TrønderEnergi, FosenKraft, NTE, EGGS Design og BLJ Engineering. Ansvarlig lærer har vært Knut Langsjøen.

Ifølge juryen har bedriften både nasjonalt og internasjonalt potensial. Kundens behov står i sentrum, og service og reparasjon er gjennomtenkt i produktutviklingen. I tillegg imponerer bedriften med godt samarbeid med næringsliv og forskningsmiljø. Juryen trekker også frem den morsomme dobbeltbetydningen i navnet.

Med ny teknologi for å fjerne mikroplast i oppdrettsnæringa, inntok Marimo UB fra Romsdal videregående skole 2. plass. 3. plass gikk til Soveknas UB fra Nome videregående skole. Bedriften lager hjemmelagde, tradisjonsrike potetflatbrød med en moderne vri.

I alt 19 ungdomsbedrifter konkurrerte om å bli Norges beste ungdomsbedrift. Current UB vil representere Norge i EM i Ungdomsbedrift 22–24. juli av JA Portugal og JA Europe. Også dette mesterskapet avvikles digitalt.

Bølgekraftverket boltes fast i en bergside for å få en sterk struktur. Fra v.: Isak Dammen, Morten Rein, Astrid Berg Larsen, Hanna Bjørnstad Hellem og Kajsa Bergstrøm; ungdommene som utgjør Current UB.

ILLFOTO CURRENT UB

● Kosthald

Thea Kristine Jerstad, Mari Kristin Helgheim og Julie Drønnesund frå Møre ungdomsskule vann konkurransen «Lag din egen lunsj – oppdrag kostråd» melder JCP Nordic.

FOTO PRIVAT

Ålesund-ungdommar vann konkurranse

Thea Kristine Jerstad, Mari Kristin Helgheim og Julie Drønnesund ved Møre ungdomsskule i Ålesund slo 448 skolar med kostrådet «Den som et variert, blir premiært med ein sunn kropp som funkar topp!». Oppgåva i tevlinga «Lag din egen lunsj – oppdrag kostråd» var å gjere Helsedirektoratets 12 kostråd meir relevante for eigen kvardag og setje saman ein lunsj i tråd med råda. Premien er ein draumedag med YouTube-profilane Herman Dahl (17) og Agnete «Agnetesh» Husebye (24), gjennomført i tråd med krava om vern mot smitte.

Elevane som har delteke i tevlinga, har vore gjennom eit undervisningsopplegg om kosthald i konkurransen. Den blei arrangert av fire kontor for opplysning; om meieriprodukt; egg og kjøt; brød og korn, og frukt og grønt, og Noregs sjømatråd.

● Unge forskarar 2020

25 prisar er delte ut til forskar-spirer mellom 13 og 19 år

Finalen i år for konkurransen til Forskningsrådet, Unge forskarar, blei arrangert digitalt 24. april. Fire jurymedlemmar og 20 ekspertar vurderte 127 innkomne prosjekt, der 25 gjekk til finalen. Dei 25 famna breitt. Til dømes har Selma Smidtsrød, Oslo By Steinerskole, laga ein bioplast av mellom anna eddik, potetstivelse og maisstivelse. Mads Johansen, Kristiansand katedralskole, studerte svartedauden i Milano, der herskaren bygde murar rundt dei smitta sine hus og minska

spreiinga. Solveig Aftret, Blindern videregående skole, har studert korleis øyra fungerer ulikt når vi høyrer på musikk. Blant prosjekta frå ungdomsskolen samanlikna Maria Chamanskaya russisk og norsk omsetjing av Harry Potter-bøkene på engelsk og studerte om bokforståinga vert endra i omsetjingsprosessen.

Finalistane vann penge- og reisepremie. Det er uvisse knytt til reiser nær i tid, men Forskningsrådet kompenserer for avlyste arrangement. ©NTB

Fire jurymedlemmar og 20 ekspertar har vurdert dei innkomne 127 prosjekta til Unge forskarar, Forskningsrådet sin konkurranse. 25 gjekk til finalen.

ILLFOTO FORSKNINGSRÅDET

● Australia

Nær halvparten av elevane får vanskar

To millionar elevar risikerer å hamne i bakleksa som følgje av korona-tiltaka. Men regjeringa og delstatsleiara i Australia er usamde om når skulane skal opne att.

TEKST Harald F. Wollebæk | hw@utdanningsnytt.no

Stenginga av skulane kan få negative følgjer for 46 prosent av barn og unge i Australia. Det går fram av ein forskingsrapport frå fem universitet og utdanningsinstitusjonar, som er gjort på oppdrag frå dei føderale styresmaktene. Stenginga kan gå utover skuleresultat, ernæring, fysisk aktivitet og kjenslelivet, heiter det i rapporten.

Professor Natalie Brown ved Universitetet i Tasmania er hovudforfattar, og ho peiker på at mange familiar har fått økonomiske problem å stri med på grunn av auka arbeidsløysle. Dessutan er det mange foreldre som strevar med å balansere mellom jobb og å ta hand om fleire barn.

Utdanningsminister Dan Tehan meiner desse resultatane støttar opp om den føderale regjeringa sitt syn om at delstatane skal gjere det dei kan for at skulane skal opne att i slutten av mai.

– Det er potensielle følgjer for over 2 millionar elevar her i landet dersom vi ikkje kan få elevane

Rundt fire millionar australske skuleelevar får undervisning heime fordi skulane er stengde for å hindre spreiding av viruset covid-19.

FOTO DEAN LEWIS/EPA/NTB SCANPIX

attende til klasserommet, seier han til det australske kringkastingselskapet ABC.

Daniel Andrews er statsminister i den sørlege delstaten Victoria. Han er kritisk til presset frå føderale styresmakter om å få elevane attende til skulane så raskt som mogleg.

– Eg er glad for å bli kritisert for å vere varsam. Eg veit kva vi risikerer, seier han til avisa The New Daily.

Han avviser at fjernundervisning kan vere til skade for utsette elevar.

– Vi jobbar svært hardt for at kvar einaste elev får alle moglegheiter og vert godt vareteken, seier han.

● USA

Noverande og tidlegare elevar slår ring om sparka lærar

Jim Zimmerman (på biletet) hadde undervist i 23 år ved den katolske Alter High School i byen Kettering i Ohio. Så fekk erkebispedømmet, som har tilsyn med skulen, vite at han var homofil. Zimmerman måtte slutte som lærar ved skulen.

1. mai demonstrerte elevar ved skulen til støtte for Zimmerman, som dei omtalar som ein framifrå lærar. Og no har også tidlegare elevar engasjert seg i saka, skriv avisa Dayton Daily News. Gjenom kampanjen «Cut the Clause» vil dei fjerne klausulen i arbeidskontrakten der lærarar mellom anna pliktar seg til å avstå frå seksuelle forhold til personar av same kjønn.

Erkebiskopen av Cincinnati, Dennis Schnurr, skriv i ei grunngjeving at åtfærd som ikkje er mistak som ein seier seg lei for, men som kjem av medvitne livsval i strid med katolsk lære, ikkje kan

FOTO PRIVAT

dei som meiner at den katolske kyrkja er trongsynt og ikkje tek omsyn til elevar som allereie strevar for å verte godtekne. Andre roser kyrkja for ei modig avgjerd og peiker på at læraren sjølv har skulda for at han ikkje heldt seg til kontrakten.

stå som eit vitnesbyrd for trua i møte med unge menneske, uansett alle andre fantasiske eigenskapar ein person kan ha.

Ifølgje Dayton Daily News får Zimmerman mykje støtte på internett, mellom anna frå

● Russland

Svindla foreldre i læraren sitt namn

Først skaffa svindlarar seg kontroll over brukarkontoane til to lærarar på det sosiale mediumet Vkontakte. Deretter tok dei kontakt med medlemmer av foreldrerådet og bad om pengar til nye engelskbøker og skrivehefte. Foreldra vart oppmoda om å svare same kveld, for dagen etter skulle prisen på bøkene visstnok bli dobla.

Svindelforsøket i byen Syktyvkar, nordvest i Russland, vart stansa av tilsette ved skulen, som såg meldingane som var skrivne i namna til lærarane. Ein familie gjekk på svindelen, medan ein annan av medlemmene stoppa overføringa på meir enn 10.000 rublar (nærare 1400 kroner) i siste liten fordi språkbruket verka mistenkeleg. Det melder Komiinform, nyheitsbyrået i Komi-republikken.

Fikk fagprøven utsatt på ubestemt tid

Dagen før Grethe Svea skulle avlegge fagprøve som barne- og ungdomsarbeider, ble Norge stengt ned og prøven hennes utsatt på ubestemt tid. – Usikkerhet og lite informasjon har vært vanskeligst å forholde seg til, sier hun.

TEKST OG FOTO Birgit Røe Mathisen

Grethe Svea (21) ble stoppet nærmest på målstreken da hun skulle opp til fagprøven. I stedet ble det to måneder i uvisshet. Nå har hun fått beskjed om at ny fagprøvedato blir 2. juni.

– Det er godt å ha fått en dato å forholde seg til. Men vi lever i ei sårbar tid, så jeg tør ikke helt ta gleden på forskudd, sier Grethe Svea, der hun står utenfor arbeidsplassen Støver skole og skolefritidsordning (SFO) i Bodø.

Frykter forsinkelse

Grethe Svea sier usikkerheten har vært vanskelig. Hun har søkt påbygging til høsten, og hun har vært engstelig for hva utsettelsen ville bety for studiestart og mulighet til sommerjobb.

– Jeg kjenner flere lærlinger som både er permitterte og har fått utsatt fagprøver. Det er mye usikkerhet ute og går. Det vanskeligste har vært mangel på avklaring, sier Svea, som etterlyser mer informasjon fra Nordland fylkeskommune.

– Det har vært litt på Facebook og på hjemmesiden til fylket, men jeg har savnet mer direkte informasjon til oss lærlinger om vår situasjon, sier hun.

Men Svea understreker at mange lærlinger har det tøffere enn henne, spesielt i private bedrifter.

– Jeg har vært på jobb ved skolefritidsordningen tre dager i uka gjennom nedstengninga, mens mange andre ble permitterte.

Grethe Svea påpeker at hun er fornøyd med læreplassen.

– Koronakrisen har gitt meg en spesiell læring, blant annet å planlegge SFO-drift med smitteverntiltak, sier hun.

Trøbbel for prøvenemndene

I Nordland er 172 lærlinger permitterte. I tillegg har karanteneregler, transportbegrensninger og andre smitteverntiltak gjort det vanskelig for prøvenemndene å komme inn på arbeidsplassene.

– Utsatte fagprøver innebærer at lærlingene kan bli gående lenge uten få praktisert eller øvd, og det er ikke heldig. Vi håper lærlingene kan få komme inn på skolene og øve fram mot prøven, sier Benedicte Marie Finneide, leder for lærlingrådet i Nordland. Rådet er et bindeledd mellom lærlingene og fylkeskommunen.

– Prøvene er utsatt, ikke avlyst, påpeker Finneide, som selv er kokkelærling i Mo i Rana.

Skaffa flere og alternative lokaler

Hild Marit Olsen (Ap), fylkesråd for utdanning i Nordland fylkeskommune, har tro på at de fleste skal kunne avlegge fagprøvene innafor den planlagte læretida.

– Det har vært viktig for oss å unngå at lærlingene skulle vente for lenge med å gå opp til fagprøven sin, og vi jobber for fullt med tilrettelegging. Det største trykket kommer fra mai og utover, og det er allerede gjort en stor jobb med å ta i bruk flere prøvestasjoner og tilrettelegge lokaler hos skoler og bedrifter, sier hun.

– Utsatte fagprøver innebærer at lærlingene kan bli gående lenge uten få praktisert eller øvd, sier Benedicte Marie Finneide, lærlingombud i Nordland.

FOTO PRIVAT

Olsen har også ønsket å framskynde fagprøver, slik at lærlinger som har vært gjennom alle læreplanmålene, kan avlegge fagprøven før læretiden er over, for å unngå at alle prøvene hoper seg opp.

– Dette er nå heldigvis endret i den nye midlertidige forskriften fra regjeringen.

Vil unngå utsettelse til høsten

– Lærlinger etterlyser mer informasjon og peker på usikkerheten som vanskeligst. Har dere vært for lite flinke å informere?

– Det er viktig å gi god nok informasjon, og for både fagene barne- og ungdomsarbeider og helsefagarbeider har det vært ekstra krevende på grunn av strenge smittevernskrav. Dette vil jeg følge opp.

Hild Marit Olsen har stor forståelse for at lærlingene har opplevd situasjonen som vanskelig: – Jeg har vært bekymret for at mange lærlinger skulle bli stående igjen, uten å komme i gang som fagarbeidere fra høsten. Vi tar dette på største alvor. Samtidig ber jeg om forståelse for at mange ting måtte avklares slik at fagprøver kan gjennomføres i tråd med smittevernreglene, sier hun.

– **Jeg har** vært bekymret for at mange lærlinger skulle bli stående igjen, sier Hild Marit Olsen (Ap), fylkesråd for utdanning.

FOTO NORDLAND FYLKESKOMMUNE

Grethe Svea ble stoppet på målstreken da fagprøven hennes ble avlyst. Nå har hun fått ny dato 2. juni og håper å bli ferdig.

Frykter flukt fra yrkesfag

NHO frykter at koronakrisen skal føre til at færre søker seg til yrkesfaglige utdanninger.

3770 lærlinger er permittert som følge av koronasituasjonen, ifølge Utdanningsdirektoratet. De fleste av disse er innen restaurant- og matfag og design og håndverk. Sistnevnte skyldes mange permitterte i frisørfaget.

– Søkningen til yrkesfag har økt de siste årene. Så kom denne krisen, med permitteringer og utsatte fagprøver. Hvis vi ikke klarer å løse utfordringene for lærlingene nå, er jeg redd ungdommen skal oppfatte lærlingløp som en usikker vei, og at færre søker seg til yrkesfag. Men arbeidslivet trenger fagarbeidere, sier Mari Sundli Tveit, direktør for politikk i NHO.

– Mange er bekymret for at det kan bli vanskelig for nye lærlinger å få plass når de i lærlingeløp blir forsinket med sine fagprøver. Hva er bedriftenes ansvar her?

– Det er en god dialog mellom fylkeskommunene og bedriftene for å få avviklet fagprøvene så godt det lar seg gjøre slik at det blir enklere å ta inn nye lærlinger. Kunnskapsdepartementet har også endret kravene til gjennomføring slik at flest mulig skal få avlegge prøve, sier Mari Sundli Tveit.

Hun mener bedriftene ønsker å ta imot nye lærlinger, men at mange er i en hardt presset situasjon nå.

– Det er kort tid til sommerferien, og det haster med å få i gang tiltak som kan gi bedrifter mulighet til å holde på de lærlingene de har og samtidig ta inn nye, sier hun.

NHO og LO har sendt et felles brev til kunnskapsminister Guri Melby der de ber om flere tiltak for å stimulere til flere læreplasser under koronakrisen. De ber blant annet om stimuleringsstøtte til bedrifter som tar inn ekstra lærlinger og kjøp av læreplasser fra det offentlige.

KrF parkerer regjeringens modeller for «fritt skolevalg»

– Vi må ta innover oss kritikken mot regjeringens to modeller for fritt skolevalg, sier Hans Fredrik Grøvan (KrF). Han mener modellene regjeringen sendte på høring i høst, hører hjemme i skuffen.

TEKST Marianne Ruud | mr@utdanningsnytt.no

– **De samme** to modellene for fritt skolevalg kommer neppe fram igjen. Til det er motstanden for sterk, sier stortingsrepresentant for Kristelig Folkeparti (KrF), Hans-Fredrik Grøvan.

– Jeg ser for meg at Stortinget vedtar noen overordnede prinsipper for valg av inntaksmodell der

Hans-Fredrik Grøvan (KrF) er klar til å forhandle om ny inntaksmodell.

FOTO STORTINGET/PEDER MYDSKE

ns evalg»

elevenes rett til å velge står sterkt, men balanseres mot å opprettholde en desentralisert skolestruktur, fylkenes behov for å dimensjonere og i tillegg næringslivets og samfunnets behov.

24. april stemte stortingsflertallet ned et forslag fra Fremskrittspartiet om å innføre såkalt fritt skolevalg; det vil si karakterbasert inntak, i de videregående skolene i alle fylker fra høsten 2021. Leder i Utdannings- og forskningskomiteen, Roy Steffensen (Frp), var lite fornøyd med det:

– Jeg er skuffet, spesielt over Høyre, som i dag velger å stemme imot noe vi var enige om for bare få måneder siden, sa Steffensen til VG og la til: – Dette anser jeg som en stor seier for KrF, som har vært skeptiske og som nå får god tid til å drive omkamp i regjeringen.

– Komplisert

Grøvan er derimot fornøyd med at regjeringen nå må gå en ny runde.

KrF ønsket i utgangspunktet dagens modell der fylkene selv velger inntaksmodell. Partiet har imidlertid følt seg bundet av Granavolden-plattformens (politisk plattform for regjering med Høyre, Frp, Venstre og KrF av 17. januar 2019, red. ann.) formulering om at fritt skolevalg skal utredes.

– Jeg registrerte den uttalelsen fra Steffensen. Jeg mener dette handler om å lytte til de kritiske røstene i høringsrunden. Den motstanden er så stor at vi er nødt til å utrede modellene videre, sier Grøvan.

– Løsningen kan være at Stortinget vedtar noen overordnede prinsipper og at det i tillegg åpnes for lokale tilpasninger, sier han.

KrF støttet ikke Ap

Arbeiderpartiets forslag om å lovfeste fylkenes rett til å velge inntaksmodell ble også behandlet i Stortinget 24. april. Heller ikke det fikk flertall.

– Hvorfor støttet ikke KrF Aps forslag?

– I KrF var vi opprinnelig for å beholde dagens modell, der fylkene kan velge inntaksmodell. Samtidig er elevens rett til å velge skole et viktig prinsipp for KrF. Det vi må klare, er å balansere de ulike hensynene mot hverandre, sier Grøvan.

– Selv om vi ikke støttet Arbeiderpartiets forslag, er vi langt på vei enige i noen av de kritiske

synspunktene som kom fram under stortingsdebatten. Det viktige for meg har vært å ivareta KrFs politikk og Granavolden-plattformens formuleringer om inntaksordning.

– Stortingsrepresentant Torstein Tvedt Solberg (Ap) kaller likevel resultatet av stortingsbehandlingen for en halv seier. Hva sier du til det?

– Det er forståelig. Det har vært et stort engasjement i denne saken, og Ap mener nok at regjeringen nå må komme opposisjonen litt i møte ved at en ny modell må ta hensyn til høringsinnspillene.

Både arbeidsgiverorganisasjoner som NHO, KS og Virke har vendt tommelen ned for «fritt skolevalg» i alle fylker. I tillegg har aviser som Aftenposten og Dagens Næringsliv bedt regjeringen legge forslaget i skuffen.

På spørsmål om motstanden har overrasket ham, svarer Grøvan: – Debatten har vist at fylker som Oslo, Agder, Troms og Finnmark har ulike behov for lokal tilpasning. Det har mange innsett. Jeg er glad for at statsråden i stortingsdebatten sa at vi nå skal ta oss god tid til å utrede dette skikkelig og ikke presse fram en ny modell for innføring høsten 2021.

Opptatt av regionreformen

I Granavolden-plattformen står det at regjeringen vil «utrede ulike modeller for fritt skolevalg som sikrer elevenes rett til å velge skole og som ivaretar hensynet til en desentralisert skolestruktur».

– Regjeringens to modeller ble begrunnet med at elevenes frie valg er viktigst. Er du uenig?

– Jeg er opptatt av at også elever har ulike behov. I noen fylker er det et mål å sørge for at elever ikke får for lang reisevei og at færrest mulig må flytte på hybel.

Under stortingsdebatten trakk Grøvan også fram regjeringens mål om å motvirke sosial segregering.

Han er dessuten kritisk til å opprette to like programtilbud i hvert fylke eller hver region, dersom man ikke har et elevgrunnlag, tilgang på læreplasser eller et arbeidsmarked som tilsier det, noe han mener vil gi en for høy merkostnad.

I Granavolden-plattformen står det at færre fylkeskommuner vil gi grunnlag for sterkere regioner. Det er også noe Grøvan mener må vektlegges.

Bakgrunn

● I august 2019 foreslo regjeringen å innføre såkalt fritt skolevalg i alle landets fylker. To modeller ble sendt på høring: 1) «fritt skolevalg» i hele fylket, 2) inndeling i regioner i ett fylke, med «fritt skolevalg» i hver region.

● 82 av 140 høringssvar sa nei til begge modellene.

● En høring i Stortinget i februar 2020 viste tydelig motstand mot å tvinge alle fylker til å innføre samme inntaksordning. KS, LO, NHO, Virke, Delta, Utdanningsforbundet, Skolelederforbundet, Skolenes landsforbund, Elevorganisasjonen og elevombudene vil la fylkene velge modell.

● KS hevder at en forskriftsendring ikke er nok og mener opplæringsloven må endres. Da må Stortinget behandle saken. Det fikk tidligere kunnskaps- og integreringsminister Trine Skei Grande (V) til å trekke i bremsen.

● I april 2020 behandlet Stortinget forslaget fra Ap om å lovfeste fylkenes rett til å velge inntaksmodell i videregående skole. Det ble nedstemt av regjeringspartiene og Frp. Et forslag fra Frp om statlig bestemt «fritt skolevalg» falt også.

– Vi lytter

Statssekretær Anja Johansen i Kunnskapsdepartementet sier regjeringen nå starter et grundig utredningsarbeid. Hvor lang tid det vil ta, synes hun det er vanskelig å svare på.

– Det var mange som ikke støttet forslagene som ble sendt på høring. Det lytter vi til. Vi skal nå vurdere om det bør fastsettes nasjonale regler for å gi elevene større valgfrihet, og hvordan dette eventuelt kan gjøres. Hva som bør fastsettes av staten, og hva som bør være opp til fylkeskommunene når det gjelder inntak til videregående skole, er noe vi ser nærmere på, sier Anja Johansen (V).

Hun legger til at fylkene fortsatt bestemmer inntaksordninger selv. Dersom det blir endringer som resultat av utredningen, vil fylkene få tid til å endre sine inntaksordninger.

Petit

Ole Foss

ILL. FOTO INGORTHAND/STOCK

Av og til finner jeg fram kikkerten for gode tilbakeblikk. Ganske ofte også, siden det blir mer og mer fortid, mindre og mindre framtid.

Dagens tilbakeblikk går til en liten sjø som isbreer og tilfeldige opphopninger hadde lagt igjen et sted mellom svenskegrensen og mer folkerike strøk. Vi var i strøk også, for sola skinte som best den kunne fra en skyfri himmel etter mange dagers og ukers fravær. Som ganske nybakt førskolelærer mente jeg soleklart at barn og natur hørte sammen. Nå som sola var så klar, mente jeg at hr. sivilarbeider og jeg skulle ta med de eldste barna på badetur.

– Men, men ..., sa de noe mer forsiktige frøkene og fruene på avdelingen. Dere aner ikke hvor forsiktige slike var tidlig på 1980-tallet! Det var på den tida vi mannfolk virkelig fikk manifestert oss som naturglade, djerpe friskuser. Ukonvensjonelle i formen, skjeggete og som krysninger mellom sein Tarzan og tidlig Lars Monsen. Ut i naturen!

– **Ikke noe men, vi er menn!** var min konklusjon, og dette appellerte til en jublende gjeng jenter og gutter. Noen allerede sjuåringer, slik barnehagebarn ofte var på den tida. Over halvparten ville bli med, faktisk ni i tallet. Åja? Dette kunne bli vanskelig. For på den tida var det Lada som gjaldt. Et merkelig, russisk fenomen med stive fjærer, kneppende brytere og ikke-strømlinjeformet mattmetall.

Ladaen hadde et lite bagasjerom bak, men på den tida var jo barna så små og fleksible. Fem stykker i bagasjerommet og fire i baksetet, der det til

● **Ole Foss**
skribent og humorist

FOTO PRIVAT

og med var belter. Luksus! Min sivilarbeidende reisekollega tok plass, og så føyk vi i gang med høylytt sang. «En bussjåfør», «Haba-haba-haba» og «Hompetitten» har aldri vært så vakkert sunget som der og da. Et par liksom-nesten-utforkjøringer og litt smågassing utløste høye hvin bak, og til og med litt responderende smågassing, det kjente vi på lukta. Barn promptet mer før.

Joda, en herlig dag ved den lille sjøen, basking, spruting, vannkrig, svømmetrening og steinkasting. Gutter, vet du ... unnskyld frue! Skal ikke gjenta seg!

Mat? Vi hadde kjøpt med et par kneippbrød til 9,90 og et digert syltetøyglass, og med kniven jeg hadde tatt med, ble det da en slags brødsriver av det. Soling, og kollektiv påsmøring fra den store avdelings-Niveaen, for litt vett på solbrenthet hadde vi jo, så solbrente som vi var.

Okei da, vel framme sto et par foreldre og ventet, siden vi returnerte en liten halvtime for seint. Alle var enige om at det hadde vært en fin tur!

«Det var på den tida vi mannfolk virkelig fikk manifestert oss som naturglade, djerpe friskuser.»

● Tilbakeblikk

For 50 år siden
WCOTP-seminar
i London

Den verdensomspennende organisasjon av lærerorganisasjoner, WCOTP, holdt et seminar for europeiske deltakere i London fra 6. til 9. april 1970. [...] De engelske verter gjorde mye krus på oss, således ble seminaret åpnet av undervisningsminister Edward Short, som også var vert ved en regjeringmottakelse i Lancaster House der vi ble bispist og bedruket etter alle kunstens regler.

Den Høgre Skolen
nr. 10/1970

For 25 år siden
Et skakkjørt
karaktersystem

Tilfeldigheter preger vurderingen av elevene i grunnskolen. To av tre lærere mener at de ikke har fått god nok innføring i elevvurdering. Den største svikten er i lærerutdanningen. Det blir påpekt i rapportene fra den omfattende undersøkelse om «Vurderingspraksis i grunnskolen» som eksamenssekretariatet gjennomførte i 1993.

Norsk Skoleblad
nr. 18/1995

Fotografiske
tilbakeblikk
fra skole og
barnehage.

Vassar inn til timen

Trysilelva har gått over breiddene sine i den største flaumen på 100 år, ifølgje VG sitt oppslag same dag som biletet er teke: 26. mai 1967. Berre gummistøvlar er dugande når elevane skal kome seg inn på Trysil realskole. Skulebygget var omringa av vatn på alle kantar.

Bjørn Odden var elev på tredje og siste året. Han opplevde ikkje flaumen som dramatisk, men meir som eit spennande innslag i skulekvardagen.

– Elevar som kom langvegsfrå med buss, visste ikkje om flaumen og kom i lave sko. Dei måtte berast over skolehusplassen og inn. Litt av eit syn! Vatnet nådde ikkje over golvet inne, men vi kunne sjå at kjellarlemmen flaut opp, fortel han til Utdanning.

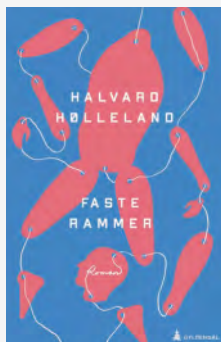
Han legg til at skuledagane vart gjennomførte som vanleg, men eksamenar vart flytta til heradshuset.

FOTO KJELL SØGÅRD/NORSK SKOGBRUKSMUSEUM TEKST HARALD F. WOLLEBÆK

Bøker

Aktuell bok ANMELDT AV Hilde Eskild, forteller, lærer og forfatter

Forandringens farer

Faste rammer

Roman
Av Halvard Hølleland
Gyldendal 2020
240 sider

Halvard Hølleland har skrevet en underholdende roman om en lektor som trenger faste rammer.

Jan Otto Smith er en erfaren og respektert lektor. Han jobber i full stilling ved Oslo katedralskole. Der underviser han i religion og samfunnsfag. Når han blir sint, bruker han «Knud Knudsens forslag til endringer i bøyninger og ordformer» for å roe seg ned. Han går turer og holder fast ved sine strukturer, også i ferier. Det har han gjort i snart 30 år. Alle disse årene har han hatt samme, semskede skinnveske.

Jan Otto handler i delikatessforretninger og drikker dyre viner. Han går ofte på restauranter og kafeer alene. Hvis han blir invitert til noe eller noen, blir han med. Han har ingen unnskyldning for ikke å komme. Han er velkledd og godt oppe i 50-årene, og nå er ting i ferd med å forandre seg.

Det blåser nordavind fra alle kanter. Moren, hans eneste familie, holder på å dø. En kvinne entrer den stramt møblerte tilværelsen hans, og tanker og rutiner rokker ved. Arbeidsdagen skal omorganiseres; mer tilstedeværelse på skolen. Dette krasjer fullstendig med hans lærergjerning, hans læringssyn og, ikke minst, med hans hverdagsmønster.

Rutinene er ikke helt selvpålagte. De er utviklet i samarbeid med legen. Jan Otto er kanskje syk. Han har kanskje den sykdommen faren døde av for mange år siden. En snikende, sjelden sykdom som langsomt ødelegger hjernen. Nå finnes det en test han kan ta for å få visshet. Men vil han det? Er det lurt?

Dette er altså en roman om en middelaldrende mann under sterkt press. Det er i og for seg ikke så originalt, men det fungerer. Det er lett å sympatisere med Jan Otto, som overtenker hver minste lille

detalj. Jan Otto er både parodisk og stakarslig, men også ressurssterk og lærd. Til tross for sine ekstreme sider, sin rigide livsførsel og sine fastlåste meninger, er han en interessant og levende karakter.

Jeg synes det er underholdende og tankevekkende å se på skoleutvikling gjennom hans øyne. Dette har kanskje størst underholdningsverdi for oss lærere. Det er fascinerende og morsomt å følge hvordan et rutinstyrt, nerdete fagmenneske takler, eller ikke takler, forandringer som fast arbeidstid og delingskultur.

Jan Otto mener at de lærere som har undervisning som ikke holder mål, kompenserer for dette med overdreven elevkontakt. Han har selv vært der. I starten av sin lærergjerning. Nå, som han er en erfaren og respektert lektor, står han opphøyet på et lite platå i klasserommet og foreleser. Han har kun én metode: koble undervisningen til gater, bygårder og arkitektur i Oslo. Han er god til det. Han kjenner ikke elevene, men han liker dem. Han lykkes med sin metode. Gjennomføringen i hans klasser ligger opp mot hundre prosent.

«**Det er slik** jeg underviser. Jeg aktiviserer elevene, tar dem med på en reise, finner adressene og bildene som gjør at de lærer lett, jeg er en slags reiseleder der jeg står, fremme i klasserommet, på mitt opphøyede platå, og jeg står der med trygghet og tyngde.»

Jan Otto bruker ord som «stensiler» og «transparenter». Han vil ikke at eleven skal være i sentrum. Han vil at kunnskap og formidling skal være der. Han går hjem rett etter undervisningen. Han bruker ikke arbeidspulten sin, men han er ikke

arbeidssky. Tvert imot. Han er dedikert. Han formidler kunnskap. «Jeg står jo der, hver bidige dag, foran i klassen, tilgjengelig for dem. Hva mer kan jeg gjøre?»

Det er fornøyet å følge ham når han stikker av fra seminarer. Når han deltar på kommunens obligatoriske kurs om fast arbeidstid med tittelen «Hvordan kan vi oppnå effekt i elevenes læringsutbytte når fast arbeidstid innføres». Jan Otto synes ikke det hjelper at de har fått tak i en fresh svenske til å snakke om det. Han finner seg ikke i det: – En ting er livet, men hverdagslivet må jeg i det minste få styre selv», tenker han. Så får han en idé.

«**Faste rammer**» av Halvard Hølleland balanserer fint mellom det gjenkjennelige og det parodiske, det komiske og det tragiske. Vi både morer oss over og får medlidenhet med Jan Otto. Det er interessant å følge hans manøvreringer i det minefeltet livet blir for ham.

Men vandringene hans rundt i Oslos gater blir for detaljerte. De blir for lange og omstendelige og til tider direkte kjedelige. Selv om Oslos arkitektur danner utgangspunktet for all undervisningen til Jan Otto, er det grenser for hvor mye leseren ønsker å belæres.

«Jeg er en slags reiseleder der jeg står, fremme i klasserommet, på mitt opphøyede platå, og jeg står der med trygghet og tyngde.»

Samuel Massie tar
deg med på en reise
til fremtiden.

Kan en reise til fremtiden lære oss å gjøre mer for klima?

Spennende undervisningsopplegg om klimautfordringene.
Finnes både i ny hjemmeundervisningsversjon og klasseromsversjon.

Fremtidsreisen er et interaktivt undervisningsopplegg for videregående skole og 9.-10- trinn.

Hjemmeundervisningsopplegget gjennomføres individuelt og tar ca 45 minutter, mens gruppeversjonen til bruk i klasserom tar to skoletimer å gjennomføre.

Elevene presenteres for fakta om klimendringene og ulike fremtidsscenarier og skal reflektere over disse.

Opplegget er laget av KLP i samarbeid med NORCE Bjerknessenteret for klimaforskning og Norsk klimastiftelse.

Les mer på klp.no/fremtidsreisen

**«Artig, morsomt.
Spennende for de som
er engasjerte i miljø
og klima.»**

ELEV, KJELLE VIDEREGÅENDE SKOLE

Lytt til de tause

- **Heidi Breen Råken**
lektor, Nordre Follo kommune
- **Brita Marie Servan**
lektor, Bømlo kommune
- **Margareth Moberg**
lektor, Ullensvang kommune
- **Marianne Gaasø**
lærerspesialist, Oslo kommune

Forslaget til ny opplæringslov bør strammes opp for å ivareta de minoritetsspråklige elevene.

I ny opplæringslov foreslår utvalget, ledet av Jon Christian Fløysvik Nordrum, å endre både omfanget og ordlyden til dagens paragraf 2-8, som omhandler særskilt språkopplæring. Elever som har norsk som sitt andrespråk, kan etter dagens lov få tilbud om særskilt norskopplæring og, om det trengs, morsmålsopplæring og/eller tospråklig opplæring i fag.

At utvalget forstår viktigheten av akkurat denne paragrafen, applauderer vi. Allikevel, hvis utvalget ikke går inn for en kraftig omformulering av paragrafen, vil de minoritetsspråklige elevene nok en gang bli den største gruppen av tause tapere i det norske skolesystemet.

Hvem blir berørt av paragrafen?

Elever med et annet morsmål enn norsk og samisk, og som trenger språkopplæring for å kunne ha utbytte av ordinær undervisning og kunne nå aldersadekvate læringsmål, har rett til særskilt språkopplæring. Dette er en stor og sammensatt gruppe.

Her finner vi Leyla fra Tyrkia. Hun kom til Norge med ressurssterke foreldre med universitetsutdanning. De måtte flykte fordi mamma og pappa våget å ytre seg. Sebastian kom frivillig fra Polen fordi pappa fikk jobb i Norge. Mamma er også med, og det er hun som prater best norsk. Pappa snakker bare engelsk. Shaker, en ung gutt på 17 år, kom hit alene helt fra Afghanistan. Han hadde noen år på barneskole, men husker lite. Ofte blir han taus, og det virker som han er et helt annet sted. Han skal fullføre hele det norske grunnskoleløpet som vanligvis varer i ti år, på to korte år. Rima kom på flukt med familien sin fra Syria. Hun har gått på skole i hjemlandet og skal fullføre grunnskolen i det nye hjemlandet. Mamma er analfabet, men pappa har utdanning og kan både lese og skrive på morsmålet. Gruppen kommer fra forskjellige land, har forskjellig sosial og kulturell kapital, og elevene finnes i de fleste aldere, selv om flertallet er unge mennesker.

Felles for alle er at de ikke kan norsk godt nok til å følge den vanlige undervisningen. Alle skal få seg venner og finne seg til rette i et helt nytt samfunn ved hjelp av et helt nytt språk. De sitter med kunnskap, erfaringer og ferdigheter de ikke

får tatt i bruk fordi både eleven selv, og ofte også foreldrene, kjennetegnes av at de er tidlig i norskutviklingen sin.

Makten i orda

Måten norsk skole møter disse elevene på, har vist seg å være svært ulik, og at ulike kommuner yter ulike tjenester, er kanskje ikke noe nytt. Det som er spesielt med akkurat paragraf 2-8 (vil bli stående som paragraf 4-6 i den nye loven), er at elevene som berøres av paragrafen, ofte er tause fordi de ennå ikke har utviklet et språk som skoleledere lytter til.

I det norske skolesystemet er foreldrene ansvarlige for å følge opp at eleven får rettighetene som er nedfelt i opplæringsloven. Se for deg at foreldrene til Leyla, Sebastian, Rima og da Shaker selv, er de som skal sende formell klage, først til skolen og deretter til Fylkesmannen, dersom skolen ikke gir dem det de har krav på ifølge opplæringsloven. Dette er årsaken til at det er svært viktig at akkurat denne paragrafen er tydelig og etterlater lite rom for tolkning, slik at skoleledere og kommuner ikke kan relativisere rettighetene til denne gruppen, slik de dessverre ofte gjør i dag.

Norsk som andrespråk

Hvis en elev kvalifiserer til særskilt språkopplæring, vil eleven etter dagens lov få tilbud om (1) særskilt norskopplæring (SNO) og, «om det trengs», (2) morsmålsopplæring og/eller (3) tospråklig opplæring i fag. Utvalget foreslår å utvide omfanget av loven og endre ett begrep. Paragraf 2-8 gjelder ikke for elever i grunnskolen for voksne, og at utvalget ønsker at paragraf 4-6 skal omfavne disse elevene, er vi glad for.

Vi tviler ikke på utvalgets gode intensjon med å endre ordlyden i paragrafen, fra «særskilt norskopplæring» til «forsterka opplæring i norsk». Men vi er redd for at dette ikke vil føre til særlige endringer for de elevene det gjelder, men at dagens utfordringer vil fortsette: Stor variasjon i opplæring mellom kommunene og lave krav til fagkompetanse for elever med minoritetsspråklig bakgrunn.

Å bruke formuleringa «forsterka opplæring i norsk» er et frikort til skoleledere til å fortsette å

«Slik lovteksten står nå, gir den et frikort til å nedprioritere og ikke lytte til en taus gruppe barn, unge og voksne.»

bruke ufaglærte til denne oppgaven. Om utvalget endrer formuleringen til «norsk som andrespråk», som ellers er det som blir brukt i fagmiljøet, vil dette gjøre lovteksten mer virkningsfull og gi denne elevgruppen en opplæring som er tilpasset deres nivå med kompetente lærere.

Norsk som andrespråk er en egen fagutdanning som nettopp handler om å undervise elever som lærer norsk som et andrespråk. Det vil si elever som har et annet morsmål enn norsk. Det er ikke bare «forsterket» norskopplæring, men andre metoder og annen kunnskap som kreves. Muligheten for lokale tilpasninger og metodefrihet må aldri gå så langt at man med loven i hånd kan velge bort opplæring i et fagfelt som er godt forankret i forskning.

Ekstra viktig blir denne presiseringen for de

elevene som går på grunnskole for voksne, det vil si elever fra 16 år og oppover. Utvalget unnlater nemlig å forplikte voksenopplæringene til kun å ansette undervisningspersonell med formell pedagogisk kompetanse, som er normen for resten av skolesystemet. De gir også skolene mulighet til å unngå krav om relevant kompetanse i undervisningsfaget hos lærere. Dette betyr i praksis at man kan ansette lærere uten pedagogikk, eller at en fransklærer underviser elevene i matematikk.

Også andre del av formuleringen bør strammes opp. Elevene skal altså kun ha rett til morsmålsopplæring og/eller tospråklig opplæring i fag «om det trengs». Denne formuleringen er en videreføring av den gjeldende loven. Vi som jobber med disse elevene, uansett kommune og opplæringstilbud, vet av erfaring at måten denne delen av loven

er formulert på, fører til svært ulik praksis som sjelden kommer elevene til gode, men oftere følger kommuneøkonomien. Selv om «det trengs».

Vi ønsker oss endringer som ivaretar disse elevene på en bedre måte og legger sterkere føringer på kommuner og skoleledere. Slik lovteksten står nå, gir det et frikort til å nedprioritere og ikke lytte til en taus gruppe barn, unge og voksne. Dette er et demokratisk problem og kan skape et klasseskille, noe vi ser konturen av allerede. Språket er det viktigste for å delta, og bli lyttet til, i et fungerende demokrati. Vi vet at læreren er den viktigste faktoren for elevenes læring. For at Leyla, Sebastian, Rima og Shaker skal gå fra å være tause til å bli aktive, talende medborgere, trenger de kompetente lærere med kunnskap og pedagogikk som treffer.

ER DU LÆRER I 1. – 7. KLASSE?

Gi elevene dine den beste starten på neste skoleår med Sommerles.no. Forskning på sommerles.no viser at barn som leser i ferien stiller mye sterkere til skolestart enn de som ikke gjør det. I fjor deltok hele 130 000 barn på sommerens kuleste lesekampanje.

SOMMERLES.NO ER GØY!

BARNA LESER, SAMLER POENG, FÅR TROFEER OG KULE PREMIER.

Sommerles.no er en nasjonal, nettbasert lesekampanje i regi av folkebibliotekene. Kampanjen er gratis og varer fra 1. juni til 31. august. Les mer på altom.sommerles.no.

Tannlaust utkast til opplæringslov for nynorsken sin del

I tilpassing av digitale verktøy for norske klasserom har nynorsken blitt svært lågt prioritert.

Roar Ulvestad
lektor i norsk og hovud-
tillitsvald i Utdannings-
forbundet Bergen
FOTO INGEBJØRG JENSEN

Den nye opplæringslova skal visstnok vere so god og oppdatert at ho held seg i tretti år framover. Då gjeld det å finne balansen mellom generelle føringar og spesifikke pålegg som gjer at små og store verdiar og intensjonar i ny overordna del av læreplanen får eit so langt liv som mogleg. Mellom anna er det ny opplæringslov som sikrar at nynorskopplæringa i skulen er so god som mogleg, både for dei som har nynorsk som hovudmål og sidemål. Utvalet som har skrive utkastet til ny opplæringslov, viser ingen ambisjonar for styrking og utvikling av nynorsken i skulen, ut over litt pynting og modernisering av språkdrakta. Der dei kunne ha gjort ein skilnad, legg dei skulda på semantikken.

Om vi skal ha ei god nynorskopplæring i skulen framover, krev det ei medviten arbeidsdeling. Vi treng kompetente lærarar som brenn for alle delar av faget. Vi treng skuleleiarar som legg til rette for systematisk og god opplæring.

Ikkje minst treng vi gode læremiddel. Det er mange som lever godt på å selje læremiddel til skulen. Forlaga er livredde for at fagfornyninga blir bremsa grunna koronaepidemien, slik at dei må utsetje sal av sine analoge og digitale tilbod. Dei som ikkje er livredde, er dei som sel pc-ar, nettbrett og liknande til skulen. Dei veit at skulen knapt stiller eit krav eller spørsmål til varen dei skal kjøpe for den kommunale eller fylkeskommunale EDB-portemoneen blir opna og millio-nane tek til å flyge. Og det er her nynorskunden er nedgraven, og det er ikkje «berre ein hund».

I 810 sider med Norsk offentleg utgreiing (NOU) kan både små og store endringar lett gå under radaren. Det er og ei rekke endringar som kunne vore gjennomførte, men som ein har vridt seg vekk frå med semantiske grep. Eit dramatisk døme på slett semantikk er korleis utvalet vel å

forstå «læremiddel». Utvalet har tatt omsyn til at å snakke om «lærebøker» er gått ut på dato, det er vel og bra. Det dei ikkje har inkludert i «læremiddel»-omgrepet, er dei digitale reiskapane som elevane brukar i undervisinga. Dette vil gjere at vi går vidare med ein praksis som favoriserer bokmål både for dei som har det som hovudmål og sidemål. Dei digitale reiskapane vi bruker, er ikkje tilpassa norsk språkpolitikk, og utan at det vert stilt klare krav til dataleverandørar, kjem favoriseringa av bokmål og engelsk til å halde fram.

I klarspråk: Chromebook og/eller Ipad er i ferd med å bli standard digital utrusting for norske skuleelevar. Desse har for dårlege retteprogram og brukargrensesnitt for nynorskbrukarar. I data-verda er engelsk dominerande, og i tilpassinga til norske klasserom har nynorsken blitt svært lågt prioritert.

Å ha likeverdige retteprogram uansett digitalt verktøy, vil ikkje skje før vi lovfester eit krav om at digitale tilbydarar skal lage dei. Verktøya tar elevane med seg frå fag til fag, og kvaliteten på desse verktøya har direkte følgjer for kor godt ein kan realisere måla i læreplanen.

Kva er vel ikkje ein handhaldt datamaskin om ikkje eit «læremiddel»? Digitale verktøy er ein naturleg del av «læremiddel»-omgrepet i praksisfeltet, og det vil vere direkte misvisande med ei opplæringslov som har sin eigen semantikk om dette. At opplæringslovutvalet ikkje har inkludert digitale verktøy i læremiddelomgrepet, får direkte følgjer for tospråkssituasjonen i skulen framover.

Vi har i dag ein «gjennomdigitalisert» skulekvardag med lite bruk av lærebøker. Læraren har høve til å bruke tekstar på begge språk og dermed fylle sitt ansvar i tospråksoplæringa. Det den einskilde

læraren ikkje kan, er å velje kva digitale arbeidsverktøy eleven skal bruke. Det er difor avgjerande at kvaliteten på desse er høg, og ikkje bryt med lova sitt pålegg om jamstilling mellom språka.

Chrome, Google og Apple er steinrike aktørar som for lengst har oppdaga skulen som ein marknad med god kontantstraum. Dei kjem ikkje til å slutte med skulesatsing om dei vert stilt kvalitetskrav til, og situasjonen er so prekær at lovfesting av dette kravet er eit heilt naudsynt verkemiddel. Venstre har nokre sterke og tydelege røyster i dette spørsmålet, som Peder Lofnes Hauge. Eg vonar at synet hans har slik tyngde i partiet at det blir gjort noko med: <https://nynorsksenteret.no/blogg/vil-sikre-rettane-til-nynorskelevane>.

Nynorsken kjem til å tape om ny opplæringslov ikkje stiller krav til dei som vil selje produkt til skulen. Om minister for kunnskap og integring Guri Melby tar tak her, kan vi få ei lovending som støtter opp under nynorsken sitt aller viktigaste vedtak, jamstillingsvedtaket frå 1885, der landsmålet (seinare «nynorsk») skulle ha ein «full Rett og Fridom jamsides med Bokmaalet». For at jamstillingsvedtaket skal verte realisert, er det naudsynt med støtte av andre delar av lovverket. No må kunnskapsministeren frå Venstre fylle bringa med inspirasjon frå Sverdrup sine dagar og sjå til at vi får ei opplæringslov for framtida som sikrar nynorsken gode kår. Det er so enkelt at ein kan føye til i lova, under paragraf 13–5. Læremiddel: «Alle digitale læremiddel skal ha same høge kvalitet på nynorsk som bokmål. Det gjeld både faginnhald, brukargrensesnitt og innebygde retteprogram.»

Om ikkje eit slikt grep vert gjennomført, kjem nynorsken i skulen til å svekkast vidare. Og det skjedde i so fall på Venstre si vakt.

Et trygt skolemiljø – også for utfordrende elever

Ikke fjern de vanskelige elevene fra fellesskapet. Spør heller hvorfor de oppfører seg som de gjør, og bygg et hjelpeapparat rundt dem.

● **Karin Busgeeth**
lærer og masterstudent i
tilpasset opplæring ved
Høgskolen i Innlandet
FOTO PRIVAT

I debatten rundt opplæringslovens kapittel 9A må vi ikke glemme de elevene som oppleves som utfordrende og ses som de som skaper et utrygt læringsmiljø. Disse elevene har også krav på et godt skolemiljø. For å klare dette må skolen se dem som en del av et system og be om støtte når lærere føler at de ikke strekker til.

Regjeringen er i full gang med å revidere opplæringsloven. I NOU 2019:23 blir det slått fast at lovverket for grunnskolen og videregående skole i stor grad fungerer bra, men at det er noen utfordringer ved formuleringene og rommet for tolkninger i dagens lov, og derfor bør den revideres. Kapittel 9A har vært kraftig diskutert, særlig paragraf 9A-5, som har fått klengenavnet «krenkeparagrafen». I opplæringsloven fastslås det at alle elever har krav på et trygt og godt skolemiljø. I den såkalte krenkeparagrafen står det at hvis det finnes mistanke om at en voksen ved skolen har skyld i at elever opplever et utrygt miljø, skal dette meldes til rektor. Loven legger barnets opplevelse av skolemiljøet til grunn, og derfor har mange ansatte i skolen uttrykt uro for at dette skal brukes mot dem når de utøver sitt profesjonelle skjønn.

Lærere og rektorer melder om at skolehverdagen har blitt bedre for mange elever som en følge av tillegget i 9A. Når mange lærere uttrykker at de er bekymret for at deres pedagogiske praksiser kan oppfattes som krenkende, er det kanskje fordi de ikke helt ser at paragraf 9A-5 også kan være en god ting. Med paragrafen tvinges skolen til å ta et oversiktsblikk på hva de egentlig gjør med de elevene som oppleves som vanskelige. Det er ofte disse elevene som blir kategorisert som antisosiale og med atferdsvansker. Forskning viser at disse barna over lag blir vurdert lavere av lærere, både faglig og i relasjonen til andre elever. Det er ofte disse elevene som er den andre parten i saker der elever er ofre for et utrygt skolemiljø. Det er ofte de som

er mobberne. Det er de som oftest setter lærernes profesjonalitet på prøve. Paragrafen er i stor grad skapt for offeret, og skoler er redde for å stilles til svors foran fylkesmannen på grunn av manglende innsats for den utrygge eleven. Disse to faktorene gjør at jeg redd at de vanskelige barna blir glemt. For et barn som utsetter andre barn for utrygge forhold, kan neppe være trygt selv.

Alle barn har rett til et trygt og godt skolemiljø, også de som skaper utrygghet. Vi kan ikke kategorisere dem som barn med vansker og si at det er noe ved individet som er feil. I møtet med disse barna må vi se på miljøet rundt dem, vi må se på systemet de er en del av. Barn som er trygge og har det godt med seg selv, har betydelig mindre risiko for å være utagerende overfor de rundt seg. Når man skal håndtere en situasjon med utrygt skolemiljø, må man derfor jobbe med begge parter i saken. Både offer og forøver må få hjelp til å løse situasjonen. Å fjerne disse barna fra skolens fellesskap er ikke løsningen, snarere som å kaste bensin på bålet. Hvis man velger å kategorisere dem som vanskelige, vil dette forfølge dem videre i livet, både som selvbilde og som stigmatisering i relasjon til andre barn og voksne i skolen. Dette har historien tydelig vist gjennom bruk av skolehjem og kolonier. Marginalisering av barn som ikke passer innenfor normene, er ikke noe som hører fortiden til, det skjer i samtiden også.

Når lærere er redde for å bli «anmeldt» for å krenke elever, tror jeg dette bunner i at de i møtet med barn med atferdsvansker mangler verktøy for å håndtere dem. Hvordan kan man egentlig håndtere noen som plager uten å handle på en måte som kan oppfattes som krenkende? Krenkelse er subjektivt, og derfor er det svært vanskelig å unngå. Læreren må søke hjelp fra andre med mer kompetanse enn seg selv: familie, helsesøster, skoleledelse, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)

og barne- og ungdomspsykiatrisk klinikk (BUP). Kapittel 9A er ingen begrensning av læreres rett til å utøve sitt mandat, men heller en påminnelse om at alle barn skal ivaretas, og at man ikke alltid kan være den mest kompetente. Lærere må få lov å si: «Dette klarer jeg ikke å gjennomføre på en god nok måte, hjelp meg». Paragraf 9A-5 bør først og fremst være et verktøy for å huske på at skolen er et system, og at dette systemet skal tas i bruk av lærere. For at dette skal fungere, må terskelen for å be andre om hjelp senkes. Hvis helsesøster åpner opp for at lærere skal kunne komme og drøfte vansker i sin klasse etter skoleslutt, underletter det kontakt. PPT kan ha faste kontaktpersoner som lærere kan bygge en relasjon med. Samarbeidet må gis en tydelig og selvfølkelig plass i hverdagen. Det er ikke rettferdig at én lærer skal forventes å ta alle avgjørelser overfor et barn, hverken for læreren eller barnet.

Ikke fjern de vanskelige elevene fra fellesskapet. Spør heller hvorfor de oppfører seg som de gjør, og bygg et hjelpeapparat rundt dem som kan få dem videre på veien. Slik kan også de få det trygge skolemiljøet de har rett til, som igjen vil gi et positivt utslag for dem rundt disse elevene.

«Marginalisering av barn som ikke passer innenfor normene, er ikke noe som hører fortiden til, det skjer i samtiden også.»

Vurdering

14 millioner til kartleggingsprøver med manglende effekt

I Utdanning 5/2020 kan man i artikkelen «Prøver igjen» lese at til de opprinnelige 5,6 millioner kroner som Utdanningsdirektoratet fikk i 2012, blir det nå pluss på 14 millioner. Til å forbedre kartleggingsprøvene; prøver med manglende effekt. Lærerne strever med å tolke og følge opp prøveresultatene, og andelen med elever under bekymringsgrensen avtar ikke. Det finnes ikke forskning på disse elevene. Men førsteamanuensis Nortvedt fra Universitetet i Oslo (UiO) «tror» at veiledningsmateriellet til lærerne må forbedres, avdelingsdirektør Akselsen i Utdanningsdirektoratet skal samarbeide med skolene for å forbedre prøvene, mens førsteamanuensis Gunnulfen (UiO) har funnet ut at halvparten av lærerne mangler kunnskap om bruk av resultatene på nasjonale prøver.

Hvorfor forskes det ikke på hva som skjer med elevene når de får utlevert nasjonale prøver, felles kartleggingsprøver og andre fellesprøver, i klasserommet? Da ville man oppdage det som mange lærere vet. De elevene som har utfordringer i et fag, gruer seg, gir opp, svarer i hytt og vær, hodet synker ned, de blir stille eller urolige, de mister all selvtillit. Om og om igjen får de det klart for seg at de ikke mestrer i det faget, mens andre elever får det til, og er blide og lykkelige. Deretter må disse elevene ut i intensivgruppe for å ta igjen, lære ekstra, «tette hullene» (går det an?). Ut i gruppe på den måten er det verste mange vet. Eller de tenker «i gruppa er det en hyggelig lærer, og jeg kan roe meg litt ned». Men lærer de noe mer der? Når skal vi akseptere at elever er forskjellige og kan forskjellige ting, og at det er greit? Da kan de heller lære litt mer på det nivået de er.

Jeg lærte i pedagogikken at en elev lærer best av å få tilpassede oppgaver og deretter ros og positiv tilbakemelding. Ved felles kartleggingsprøver og nasjonale prøver får noen elever oppgaver de ikke mestrer i det hele tatt. Er det noe rart at de ikke kommer over bekymringsgrensen? Det

En elev lærer best av å få tilpassede oppgaver og deretter ros og positive tilbakemeldinger, ikke av prøver de mestrer dårlig, skriver Trygve Wasa.

ILL. TONE LILENG

er ikke kvaliteten på prøvene eller veiledningen av lærerne som er problemet. Det som er problemet, er systemet med fellesprøver til samme tidspunkt for alle elevene. Skal lærere ta utgangspunkt i eleven og drive med tilpasset undervisning, må de også gi eleven tilpassede prøver når eleven er klar til det. Prøver er viktige, men de må tilpasses eleven. Derfor må lærerne få kontroll over prøvesystemet i sin klasse. Vi må slutte med et prøvesystem som er ødeleggende for læring, et system med manglende effekt og med resultater som kun kan brukes til statistikk.

Trygve Wasa
pensjonert lærer/rektor

Hygiene

Arbeidsgivere i barnehager og skoler må iverksette tiltak for at små hender ikke får det verre på grunn av smittevernåkene, skriver innsenderen.

ARKIVFOTO PAAL SVENDSEN

Hudvennlig håndvask i barnehager og på skoler

20. april ble barnehagene gjenåpnet, og 27. april 1.–4. klasse ved skolene. I den statlige veilederen står det ingenting om hvordan personalet kan legge til rette for hyppig håndvask for barn som har hudproblemer og håndeksem. Vi krever nå at arbeidsgivere i barnehager og skoler iverksetter tiltak for å hindre at små hender får det verre på grunn av norske helsemyndigheters råd om å vaske hendene ofte og grundig.

For å forebygge og hindre håndeksem foreslår vi disse tiltakene i barnehager og på skoler:

- sentrale veiledere for innkjøp av hudvennlige produkt
- tilskudd til innkjøp av hudvennlige produkt
- parfymefri og hudvennlig såpe og krem i pumpeflaske eller tube tilgjengelig for å hindre bakteriespredning gjennom krem.

I Norge har omtrent én av ti håndeksem, og omtrent ett av fem barn har atopisk eksem. Hvis ikke hudproblemet utredes og behandles tidlig, risikerer man at det blir langvarig. Personer som har eller har hatt eksem, pollenallergi eller andre allergier som barn, er mer utsatt enn andre grupper. Det er med andre ord en stor gruppe barn i barnehagen og småskolen som har utviklet eller risikerer å utvikle håndeksem.

Helle V. Tarmo

leder for eksemutvalget i Psoriasis- og eksemforbundet

Katarina Zak Stangeland

leder i Hudlegeforeningen – Norsk forening for dermatologi og venerologi

Har du noko på hjartet?

Dine meiningar er viktige for oss. Send debattinnlegg, innspel og kronikkar til debattansvarleg Ståle Johnsen på debatt@utdanningsnytt.no. Debattinnlegg kan vere på maks 2000 teikn, inklusive mellomrom. For innlegg på innspelsplass er lengda 2000-8000 teikn, og kronikkar kan ha ei lengd på mellom 8000 og 12.000 teikn. Vi ber alle oppgi fullt namn, adresse og telefonnummer. Redaksjonen set retten til å kutte og redigere i innlegga som vilkår.

Innlegg kan òg bli publiserte på Utdanningsnytt.no.

● Tilbake i skolen

Har skolene ressurser til å ivareta helsefaglige råd?

Det knytter seg stor spenning til når resten av elevene våre skal tilbake i skolen. Det eneste som er sikkert, er at kapasiteten ikke er tilstrekkelig. Virkeligheten for mange skoler er at det verken er rom nok eller lærere nok til å imøtekomme kravene om smittevern. Vi ønsker elevene tilbake, men det må være på de rette premisser, både faglig, pedagogisk og helsemessig.

Da barnehagene åpnet igjen og de yngste elevene kom tilbake til skolen 27. april, forsikret sentrale myndigheter oss om at gjenåpningen ville være trygg så lenge rådene i smitteveilederne ble fulgt. Bestemmelsen om at barna skal deles inn i faste, mindre kohorter (grupper) er angitt som det viktigste utgangspunktet for smittebegrensning og eventuell sporing av smitte. Anbefalingen er 15

elevener per gruppe i småskolen og 20 for resten av klassetrinnene.

Det interessante er at disse tallene er til forveksling like tallene for minstenorm for lærertetthet. Smitteveilederen viser til «eksisterende klasseinndeling og norm for lærertetthet». Det er riktig at den såkalte lærernormen gir regler for at det ikke kan være flere enn 15 elever per lærer i småskolen og 20 på mellomtrinnet, men dette er bare et «skrivebords tall». På de aller fleste skoler oppnås lærernormen bare som et gjennomsnittstall.

For å imøtekomme kravene til smittevern og små grupper er skoleledere og lærere satt under et enormt press. Kommer 5. -7. trinn tilbake til skolen nå, finner de klasserommene fylt med barn fra småskolen, og det vil ikke være nok lærere igjen til

elevgruppene på mellomtrinnet. Og hva om en lærer blir syk, når alle ressurser allerede er bundet opp? Stor innsats og kreativitet til tross er det åpenbart at intensjonene og virkeligheten ikke går opp i opp.

Sentrale myndigheter kan ikke basere seg på hva de tror, eller hvordan de mener økonomien bør være i kommunene. Det er rett og slett ikke godt nok! Forsvarlighet forutsetter at man forholder seg til realitetene: De fleste skolene har ikke nok lærere til å oppfylle kravene i veilederen. Hva er det da vi skal lempe på, smittevern hensyn eller elevenes læring?

Anne Britt Hanstvedt, Cecilie Pérez og Hege C. Nicolaysen

Utdanningspolitisk utvalg
Utdanningsforbundet Viken

Snakke sammen

Er du bekymret for et barn og samtidig usikker på hvordan du skal gå frem?

SNAKKE SAMMEN er en simulering der lærere og barnehagelærere kan øve seg på samtaler med barn, alene eller sammen med kolleger.

snakkemedbarn.no

RVTS

● Søkertall for høyere utdanning

Rekordsøking, men mange tusen får ikke studere

Regjeringen bør forsikre de som nå strømmer til høyere utdanning at det står studieplasser klare til å ta dem imot i august, skriver Nina Sandberg.

ILL.FOTO YLVA TÖRNGREN

Rekordsøkingen er gode nyheter. Det er smart å ta utdanning i usikre tider, og Norge trenger i høyeste grad flere fagfolk og mer kompetanse for å gjenreise samfunnet etter koronakrisen. Men dessverre får mange tusen av disse ikke studie-plass, for selv om søkingen har økt jevnt de siste årene, har ikke Høyre-regjeringen fulgt opp med nok nye studieplasser. Søkerne gjør det beste ut av krisen, men det bekymrer meg at minister for forskning og høyere utdanning, Henrik Asheim (Høyre), ikke tar sin del av ansvaret. Mens Arbeiderpartiet prioriterte 3.000 nye studieplasser i 2020, satte høyreregjeringen bare av midler til 120 studieplasser. Regjeringen bør forsikre de som nå strømmer til høyere utdanning at det skal stå studieplasser klare til å ta dem imot i august. Nå trenger vi mer enn noen gang å øke utdanningskapasiteten på samfunnsviktige områder.

Norge står foran en alvorlig mangel på lærere. Det er alarmerende at søkingen til lærerutdanningene går så mye ned. Det er store utfordringer med å rekruttere lærere, ikke minst i distriktene. Derfor har Arbeiderpartiet etterlyst satsinger for flere nye lærerstudenter. Behovet for lærere er

enormt. For få søker, for få gjennomfører studiene, for mange nyutdannede lærere bytter yrke, og eldre lærere går av med pensjon.

Regjeringens politikk med å «avskille» lærere hvis de ikke fyller visse kompetansekrav i norsk, matematikk og engelsk, krav om 4 i matematikk for lærerstudenter og underfinansiert lærernorm har bare gjort problemet større.

Hva vil statsråd Asheim gjøre for å sikre framtidige elever kvalifiserte lærere?

I nedgangstider som denne stiller dessverre unge svakt på arbeidsmarkedet. I tillegg søker mange permitterte og arbeidsledige seg til studier. Regjeringen må klare å finne rom for å gi langt flere muligheten til å studere, og sørge for at de som står utenfor arbeidslivet kan bygge kompetanse for å komme i arbeid. Utdanning og kompetanse til flere er selve nøkkelen til en god framtid og videre omstilling for det norske samfunnet.

Nina Sandberg | Arbeiderpartiets talsperson for høyere utdanning og forskning

● Etter- og videreutdanning

Kritisk til uforpliktende kompetansereform

23. april la regjeringen frem stortingsmeldingen «Lære hele livet». Den er en oppfølging av Mar-kussen-utvalgets NOU «Lærekraftig utvikling» og skal danne grunnlaget for en kompetansereform i arbeidslivet.

Forskerforbundet mener regjeringen lempet en for stor del av ansvaret for kompetansereformen over på universitetene og høyskolene, og at det kan gå ut over dagens forskning og undervisning. Mitt inntrykk er at det blir ventet at akademia skal stable et etter- og videreutdanningstilbud på beina på toppen av deres nåværende oppgaver. Uten en forpliktende finansiering er jeg redd dette vil ramme dagens undervisning og forskningsaktivitet. Det er et dårlig utgangspunkt for en vellykket reform.

Under framleggelsen sa minister for forskning og høyere utdanning Henrik Asheim at han forventet at universitetene og høyskolene nå vil tilby flere fleksible videreutdanningskurs rettet mot

arbeidslivet, og at han vurderer å justere finansieringssystemet for å bidra til dette. På spørsmål om hva reformen vil koste, svarte Asheim at han «vil komme tilbake til dette i mange forskjellige runder».

Dette er en stor og etterlenget arbeidslivsreform som skal sikre kompetanse påfyll for hele arbeidslivet. Da er det skuffende at ikke det kommer noe mer forpliktende på bordet. Mitt inntrykk så langt er at det forventes at akademia skal stable et etter- og videreutdanningstilbud på beina på toppen av dagens arbeidsoppgaver. Og det uten at en forpliktende finansiering er på plass. Det er et dårlig utgangspunkt for en vellykket reform.

Jeg reagerer på at Asheim ber institusjonene om å «benytte handlingsrommet» de har. Etter seks år med tøffe ostehøvelkutt i statsbudsjettene, finnes det ikke noe stort handlingsrom for institusjonene. Tvert imot opplever

de ansatte at de er presset på tid og ressurser. Det var realnedgang i forskningsbevilgningene i fjorårets budsjett, og studenttallet ventes å øke. Jeg vil gjerne minne om at det er de samme ansatte som skal iverksette kompetansereformen, som i dag forsker, søker forskningsmidler og underviser dagens gradsstudenter. Det er bedrøvelig hvor liten plass i stortingsmeldingen som er viet dem som skal stå for det faglige innholdet i videreutdanningstilbudene, altså de ansatte i universitets- og høyskolesektoren. Jeg håper stortingsbehandlingen vil ta tak i disse manglene.

Stortinget må sørge for at kompetansereformen blir tydelig og forpliktende, og at nye oppgaver følges opp med nye ressurser. Skal kompetansereformen lykkes, er det en forutsetning at den ikke går ut over den ordinære undervisningen og forskningsaktiviteten,

Guro Elisabeth Lind | leder for Forskerforbundet

Rett på sak

● Språk

Alle ventar på kvardagen etter koronakrisa. Eg ventar på den nynorske kvardagen, skriv Peder Lofnes Hauge.

FOTO INGER STENVOLL

Skal krevje meir nynorsk

Nynorskelevane må få den same retten og tilgangen på digitale læremiddel som bokmålslevane har. Nynorskelevane er ikkje andrerangslevar i Noreg, og det kan vi ikkje tillate at dei blir heller. At nynorskelevane har kontorstøtteprogram utan nynorsk retteprogram og ei mengd digitale læringsressursar berre på bokmål, gjev dei ei dårlegare språkopplæring enn bokmålslevane. Slik kan vi ikkje ha det. Dette må kunnskapsminister Guri Melby sikre betre i opplæringslova.

Vi ventar òg på ei heilt ny språkløv frå kulturminister Abid Raja i Kulturdepartementet. Eg vil ha ei offensiv språkløv. Det må Abid Raja levere, utan dei svekkingane som låg i framlegget frå departementet i vinter. Raja kan ikkje fjerne den snart hundre år gamle plikta statstilsette har til å meistre heile det norske språket. Det vil svekke statusen og stoda for nynorsk som bruksspråk.

Nynorskelevane skal ha rett til å gå i eigne klassar også på ungdomsskulen. Språklæringa til nynorskelevar blir ikkje god nok når dei får mykje av undervisninga på bokmål. Fleire regjeringar har forstått problemstillinga, men ikkje vore villige til å gje nynorskelevane den retten. No må det skje.

Den nye språkløva slår fast det offentlege sitt ansvar for å fremje det minst brukte språket, nynorsk. Eg vil ikkje høyre eitt ord om at vi stiller urimelege krav før det er like lett å vere nynorsk-brukar som bokmålsbrukar i Noreg.

Alle ventar på kvardagen etter koronakrisa. Eg ventar på den nynorske kvardagen. Det er ein kvardag der nynorskelevar ikkje må bruke digitale læremiddel på bokmål, der alle møter meir nynorsk rundt seg, og der alle enkelt og effektivt kan bruke nynorsk. Slik er det ikkje i dag, difor trengst mållaget. Alt skal bli som før etter korona, men nynorsken sine kår må bli betre. Ingen virus i verda kan stogge norsk målreising.

Peder Lofnes Hauge | nyvald leiar i Noregs Mållag

● Vurdering

Dagens eksamen er virkelighetsfjern

● Kristin Schultz

påtroppende leder av Elevorganisasjonen

FOTO ELEVORGANISASJONEN

Vi lærer ikke for livet, vi lærer for eksamen.

Eksamen er avlyst i år. Det har gjort at lærere de siste ukene har fått tid og mulighet til å prioritere fagsamtaler og gå i dybden i fagene sine, nettopp fordi man ikke har eksamen hengende over seg. Hvis vi fjerner eksamen for godt, kan det bli sånn hele tiden – selv uten en pandemi.

Vi er i midt i en del reformer i skolen. Fagfornyelsen blir virkelighet til høsten, fordi vi valgte å se nytt på læring. Regjeringen skal presentere en stortingsmelding neste år om strukturen til videregående opplæring, fordi vi vil se annerledes på den. Hvorfor er det da slik at når et utvalg settes ned for å se på eksamen, at vi ikke vil tenke nytt om sluttvurdering? Eksamensutvalget har bare fått mandatet til å endre på dagens eksamensordning, innen hoveddrammene av eksamen. De skal se på trekkordningen, for eksempel. Den må det definitivt gjøres noe med, skal vi ha eksamen. Men det er ikke der hovedproblemet med eksamen ligger.

I skolen snakker vi mye om vurdering for læring, kontra læring for vurdering. Det er bred enighet om at vi nå, med fagfornyelsen, har en gylden sjanse til å vurdere for å lære i mye større grad. Men fagfornyelsen vil være bortkastet i videregående skole om vi fortsatt skal ha eksamen som endestasjon for opplæringen vår. Eksamen definerer alt innhold i opplæringen, definerer all læring,

og nesten alle andre vurderinger vi har i videregående skole, legges opp til å forbedre oss på en eksamenssituasjon. Og når eksamensklimakset er nådd, glemmer vi stoffet. Det var aldri meningen at det skulle være med oss lenger enn til den overfylte gymsalen, uansett.

Vi lærer ikke for livet, vi lærer for eksamen. Dagens eksamensform er virkelighetsfjern og er på langt nær en overførbar læringssituasjon. I fremtiden trenger vi folk som kan lære og samarbeide. Det er ingen som setter hundre arbeidstakere i en gymsal og tvinger dem til å gjengi informasjon fra en bok uten muligheten til å kommunisere. Samarbeid, kommunikasjon og refleksjon bør erstatte det å flytte fakta fra et sted til et annet. Vi trenger en sluttvurderingsform som gir elevene mulighet til å vise egenskaper samfunnet har behov for i framtiden.

Eksamensutvalget gir oss kanskje ikke det vi trenger til høsten, men det viktigste er debatten i etterkant. Vi skylder Norges elever å ha en god, overordnet debatt om eksamen, og om den virkelig er der for å hjelpe læringen vår, eller om den kun stikker kjepper i hjulene våre. I endringens tid er det viktig å ikke holde på fordums skatter. Eksamen kan ha vært en god sluttvurdering før, selv om landsmøtereferatene til Norges Gymnasiastsamband (NGS), elevorganisasjonen til foreldregenerasjonen vår, sier noe annet. Men når vi nå skal annerledes på læring og vurdering, må vi kanskje kaste eksamen på historiens skraphaug.

Hva er egentlig nytt i fremmedspråkene?

● **Ane Christiansen**
lærerspesialist,
underviser i spansk ved
Charlottenlund videre-
gående skole i Trondheim.
FOTO ODA HVEEM

I alle fag handler det nå om kjerne-elementer, tydelig progresjon og dybdelæring. Den første setningen i fagplanen for fremmedspråk i LK06 var «Språk åpner dører.» I LK20 starter det med at «Fremmedspråk handler om å forstå og bli forstått». Hva er det egentlig som er nytt i fremmedspråk? Og hvordan skal vi som lærere forholde oss til det?

ILLUSTRASJON Tone Lileng | post@tonelileng.no

Jeg skal her argumentere for hvorfor fremmedspråk i Kunnskapsløftet 2020 (LK20) i sterkere grad enn i Kunnskapsløftet 2006 (LK06) anses som et ferdighetsfag, og hvorfor denne vridningen i fagsyn er viktig og riktig. Jeg vil også argumentere for viktigheten av å kunne forholde seg til en lærebok i faget.

Behov for fornyelse

For mange av oss som jobber med fremmedspråk-opplæring har det vært et presserende behov for fagfornyelse i lang tid. På enkelte av fremmedspråkseksamenene er strykprosenten på over 30 prosent, og de av oss som har sensurert mange eksamensbesvarelser, kan antakeligvis enes om at nivået generelt er lavt. Med LK20 har vi fått et påbud om å endre oss. Det er en mulighet vi bør gripe begjærlig.

Veien til fornyelse

LK20 ble fastspikret nå i november, men det har vært en lang vei dit. I LK06 kom krav om at innholdet i faget skulle være relevant for elevene i deres hverdag og at faget skulle åpne opp for verden rundt, jamfør strategiplanen «Språk åpner dører». Det er vel og bra, men på de 14 årene som har gått, har språkverdenen, og i særdeleshet den digitale språkverdenen, åpnet seg så mye at man nesten kan bytte ut åpne dører-metaforen med sammenraste byggverk.

Reduksjonen i antall kompetansemål er et klart signal om at det ble for mye av alt, rett og slett litt kaotisk, med LK06. Kanskje er det ikke så rart, for der ute i virkeligheten er språk på sett og vis kaos. Språk forekommer i en kontekst, i naturlige, rotete og ekte omgivelser, ikke tilpasset nybegynnere. LK20 er en praksisreform, og den gir oss en mulighet til å reise bygget på nytt. Da må vi tenke litt annerledes og bygge for framtida.

Kunnskaper og ferdigheter

I Europarådet skiller de mellom kunnskaper og ferdigheter. Når de måler språknivåer, er det ferdighetene de måler. Her hjemme har vi blanda sammen kunnskaper og ferdigheter, på samme måte som vi har blanda sammen kilder og hjelpemidler, og passivt og aktivt ordforråd. Om man helt overfladisk analyserer lærebøkene og eksamensoppgavene laget til LK06, er det vanskelig å se hva som presenteres som sentralt ordforråd, grunnleggende språkstrukturer og forskjellen på hjelpemidler og kilder. Det er rett og slett litt vanskelig å se hvilken kompetanse vi egentlig ser for oss at elevene skal oppnå.

Språkutøvelsen er en ferdighet, mens kulturinnhold er kunnskap. Kunnskap kan man tilegne seg på mange måter og på flere språk. Ferdigheter, derimot, er oppøvde evner, og det er vanskelig å lære seg språkferdigheter uten å forstå hvordan språket er bygget opp.

Metaspråk

Dersom man skal kunne reflektere rundt egen læring, må man ha et språk for det, et metaspråk. Forskere, med Åsta Haukaas i spissen, har i årevis snakket om viktigheten av metakognisjon, altså refleksjon rundt egen læring, og jeg opplever LK20 som en invitasjon til å ta det på alvor. Min egen forskning på videregåendeelevers utvikling av metaspråk i spanskfaget (Christiansen, Alterhaug & Nonstad, 2020) bekrefter at behovet for et språk om språket er skrikende: Overgangen fra en mer muntlig orientert språklæring på ungdomstrinnet til et større fokus på det skriftlige på videregående er smertefull, og metaspråk er rett og slett gresk for elevene. For nesten alle elevene.

Det samme forskningsprosjektet gjorde meg også bevisst på hvor mye elevene sliter med ord og hvor mye de støtter seg på hjelpemidler framfor

«Vi må i enda større grad hjelpe elevene med skjelettet, med det grunnleggende.»

å resonnerer seg fram til et svar. Å slå opp alle ord man ikke umiddelbart kommer på eller forstår, er verken en bærekraftig eller utviklende måte å jobbe med språk på. I LK20 står det at «[k]unnskap om språk og utforskning av egen språklæring gjør elevene bedre i stand til å lære og forstå språk i et livslangt perspektiv.» Det krever et språk om språket og en forståelse av hva man holder på med.

Kompetanse i LK20 «[e]r å kunne tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner. Kompetanse innebærer forståelse og evne til refleksjon og kritisk tenkning.» Skal man få til en slik kompetanse, er man avhengig av å utvikle et metaspråk. I praksis betyr det kanskje at man skal gjøre færre, men bedre funderte øvelser, altså praktisere dybde og forståelse framfor mengde.

Dybdelæring og tydelig progresjon

I LK20 snakker man om «tydelig progresjon» og «dybdelæring». Det er viktig i alle fag. I tillegg bygger kompetansemålene på de grunnleggende ferdighetene: De muntlige ferdighetene, som dreier seg om å delta i ulike kommunikasjons-situasjoner, å kunne skrive, lese og også utøve digitale ferdigheter. Dette har vi med oss fra LK06. Det som imidlertid bør gjøres, er å tenke enda grundigere gjennom hva som er grunnleggende i de enkelte grunnleggende ferdighetene. Hva mener vi egentlig med grunnleggende lesing og skriving på fremmedspråk? Den diskusjonen bør vi bruke litt tid på.

Kjerneelementer

De enkelte fagplanene i LK20 er bygget opp rundt tre til seks kjerneelementer for hvert fag. En kjerne er den viktigste, innerste eller mest robuste delen av et objekt, og kjerneelementer er det viktigste elevene skal lære i hvert fag. For fremmedspråk er kjerneelementene kommunikasjon, interkulturell kompetanse, språklæring og flerspråklighet, i tillegg til språk og teknologi. I LK06 var faget delt inn i hovedområder. Språklig og pedagogisk er det en stor forskjell på å få fram fagets kjerne framfor å bevege seg rundt i fagets forskjellige områder. Hvis man skal inn til kjernen må man i større grad forstå hva man holder på med. Kjerneelementer og dybdelæring kan derfor sies å gå hånd i hånd.

Med LK20 skal elevene «utvikle kunnskaper og ferdigheter for å kommunisere hensiktsmessig både muntlig og skriftlig. Språket skal tas i bruk fra første stund både uten og med bruk av ulike medier og verktøy.» En ferdighet er en oppøvd dyktighet i noe. Det er altså ikke noe man bare kan hente fram fra en kilde. I tillegg krever det et aktivt ordforråd. Med LK20s vektlegging av kommunikasjon, tydelig progresjon og dybdelæring, synes det

åpenbart at fremmedspråk nå i sterkere grad enn ved forrige korsvei defineres som et ferdighetsfag.

Ta språket i bruk fra første stund

Når elevene nå skal ta språket i bruk fra første stund, må vi kanskje selv ta et skritt til siden for å gi dem den plassen de trenger. Fokuset i fremmedspraksdidaktikken ble på 1970-tallet flyttet fra form og repetisjon til kommunikasjon. Semantikk (betydningslære) og pragmatikk (kontekstlære) ble viktig. Den mest betydningsfulle andrespråkforskeren bak denne endringen er lingvisten Stephen Krashen. Han gikk langt i å mene at fremmedspråk læres gjennom at vi blir utsatt for det, i motsetning til å lære om det på skolen. Dette preget fremmedspraksdidaktikken i årene etter 1970-tallet, da grammatikkundervisning fikk en betydelig mindre rolle enn før, og sånn har det på en måte fortsatt: Idéen om at bare man bader i språket, lærer man det, synes fortsatt å ha mange tilhengere.

I LK06 var man veldig opptatt av det autentiske, noe som kan ses på som en fortsettelse av ideologien til Krashen. I LK20 er det autentiske nedtonet. I kompetansemålene etter Nivå II står det nå at elevene skal «lese og forstå ulike typer tekster, også autentiske...», mens det i LK06 bare var de autentiske tekstene man skulle forstå, både skriftlig og muntlig.

Språkbud

Selv om språklæring ble et eget hovedområde i LK06, er det mye som tyder på at ideologien til Krashen har hengt ved. Og bevares, det er flott å kunne bade i språk, men det har dessverre ikke så mye å gjøre med den virkeligheten vi opplever i det daglige, med store elevgrupper og nokså få timer tilgjengelig. I praksis har derfor disse språkbudene oftest vært skriftlige. Vi har badet elevene våre i tekster, og aller helst tekster lærerne selv har funnet fram, for med LK06 ble det nærmest en ideologi at hver og en skulle lage sine egne undervisningsopplegg utfra autentisk materiale. Man skulle ikke lenger ha noe pensum, men jobbe mot kompetansemål, som man kunne nå akkurat som man ville.

Språklæring

Men det er faktisk ikke vi som skal bade elevene, de skal bade selv. Selv om vi lærere bør snakke masse på målspråket i timen, er det elevene som skal bli aktive språkbrukere, ikke vi. Nå står det svart på hvitt at elevene skal kommunisere fra første stund. Det er det vi skal hjelpe dem med, og det skal vi gjøre med små skritt. Det er ikke elevene som skal finne fram i jungelen av autentiske tekster og bøyde verb, det er vi som skal veilede dem på den stien de faktisk har en sjanse til å kunne

komme seg gjennom på, skritt for skritt. De må få anledning til å stoppe opp, tenke seg om, forstå, bruke, og så gå videre. Først da vil de være i stand til å ta med seg det de lærer inn i nye sammenhenger. Dybdelæring handler blant annet om å jobbe lenge nok med noe og på en måte som gjør at du faktisk forstår det du holder på med. Det er først når man kan ta med seg noe fra én sammenheng til en annen at man har en ferdighet.

Metodefrihet?

Med Kunnskapsløftet ble metodefrihet nærmest et mantra. Det var opp til enhver, både lærer og elev, å shoppe de læremidlene man ville. Min erfaring, etter å ha prøvd det meste, er at elevene ikke er så interesserte i å hoppe fra sted til sted, og kun et lite mindretall har spesielle interesser de vil forfølge i språkundervisningen. Hvis spansk-eleven mine vil bade i språket, kan de gå hjem og se Netflix-serien om Maradona i Sinaloa eller Jane the Virgin. Vi kan naturligvis se noen episoder sammen hvis alle vil det, og ingenting er bedre enn at elevene forholder seg til spansk på fritida. Det er de for øvrig også flinke til, jamfør studien om kontakt elever på videregående trinn 2 har med spansk i fritiden: «Det er morsommere å se serier når du skjønner litt spansk» (Grønn & Christensen, 2019). Min viktigste jobb er å hjelpe dem til å opparbeide seg de ferdighetene de trenger for å ha utbytte av seriene og bli aktive språkbrukere selv.

Læremidler

Med LK20s vektlegging av kjerneelementer må vi i enda større grad hjelpe elevene med skjelettet, med det grunnleggende. Vi må ta noen valg for elevene våre, vise dem vei i språkjungelen, vise de som strever hva de må kunne dersom de skal komme seg gjennom faget, og hjelpe de flinke videre. Det er jobben for alle lærere. I all kursing om LK20 vi er i gang med, har fokuset vært at vi må forstå de nye begrepene og tenke over hvordan vi skal implementere dem sammen med de nye fagplanene. All den tid forlag er kommersielle aktører som ikke er underlagt utdanningsmyndighetene, faller læremidlene utenfor kursplanene. Etter Dagrun Skjelbred's syn har det vært for lite diskusjon om læremidler generelt og skolens tekster spesielt når nye læreplaner nå skal implementeres. Hun viser til stortingsmeldingen som innvarslet igangsettelsen av arbeidet med LK20 (Meld. St. 28 (2015–2016)), hvor det står at «Læremidlene har stor betydning for undervisningen og elevenes læringsutbytte», men hun synes det er det vanskelig å skjønne når man «studerer de lærebøkene som benyttes i lærerutdanningen, ser hvilke emner som behandles i etter- og videreutdanning av lærere, eller følger den offentlige debatten om skolen for den saks skyld.» (Skjelbred, 2019)

Minneord

I den samme stortingsmeldingen står det videre at «[L]æremidlene gir et faglig innhold som er tilpasset elevene, og de gir forslag til arbeidsmåter. Slik kan læremidlene styrke kvaliteten på opplæringen og gi lærerne mer tid til møtet med elevene.»

På tross av metodefriheten bruker de aller fleste lærere læremidler, fortrinnsvis lærebøker, i undervisningen, og det er i disse vi bør finne den viktigste hjelpen til å utøve praksisreformen. Både elever og lærere trenger lærebøker! Når vi skal få praksisreformen LK20 ut i klasserommene, bør fagmiljøene ha diskutert grundig hvilke læremidler de synes imøtekommer de nye kravene best. Det er meningsløs bruk av tid at vi alle skal sitte på hver vår tue og pønske ut smarte metoder.

Kilder

Christiansen, A; Alterhaug, K; Nonstad, M. (2020): Hvordan snakker spanskelever om språk når de skriver om kjente temaer? *Communicare* s. 36-39.

Grønn, B. & Christiansen, A. (2019): Vg2-elevens kontakt med spansk i fritiden: «Det er morsommere å se serier når du skjønner litt spansk» *Nordic Journal of Modern Language Methodology*, 7 (1), 29 - 49.

Europarådet (2011): Det felles europeiske rammeverket for språk. Norsk utgave ved Utdanningsdirektoratet.

Haukås, Åsta. (2014): Metakognisjon om språk og språklæring i et flerspråklighetsperspektiv. *Acta Didactica Norge*, 8 (2), Art. 7, 16 sider.

Meld. St. 28 (2015–2016): Fag – Fordypning – Forståelse – En fornyelse av Kunnskapsløftet Oslo.

Skjelbred, Dagrun (2019): Læremidlene – et tema som forsvant i skoledebatten. *Bedre skole* 4/2019.

Utdanningsdirektoratet:

- Karakterstatistikk for vgo 2016-17 – hovedfunn.
- Læreplan i fremmedspråk, Kunnskapsløftet.
- Læreplan i fremmedspråk, Fagfornyelsen.
- LK20. Overordnet del.

Utdannings- og forskningsdepartementet: Språk åpner dører. Strategiplan 2005-9 (Rev.utg. 2007).

Store norske leksikon: Fremmedspråk.

Svein Ellingsen

Et fremragende medlem av Gabriel Scott Selskabet, Nordens fremste salmedikter i vår tid, pedagogen, forfatteren, billedkunstneren, statsstipendiaten, æresdoktoren fra Menighetsfakultetet, Svein Ellingsen, født på Kongsberg 13. juli 1929, forlot oss 5. april 2020. Han er dypt savnet, men har etterlatt seg en stor salmeskatt som inspirerte og vil gjøre det for all fremtid. Det var alltid til stor glede for oss i Gabriel Scott Selskabet når Svein og Ingegjerd kom til våre møter rundt om på Sørlandet. Selv opplevde vi Svein for siste gang under det store 90-årsarrangementet for han i Grim kirke i Kristiansand, og vi kunne overrekke han 100-års jubileumsutgaven av Scotts unike «Kilden». Da var også Ingegjerd, datteren Ingvald og sønnen Eystein støttende til stede. Feiret ble Svein også i Bragerne kirke i Drammen. Og mer, ifølge hans biograf Eyvind Skeie og Eystein, vil hans liv og salmeskatt bli feiret videre ved et større minnearrangement når pandemien slipper taket.

Det er nærliggende å spørre om hva Nordens store salmedikter Svein Ellingsen så i vår store sørlandsdikter Gabriel Scott, og om hva de hadde felles. De var samtidige i 29 år frem til Scotts død i juli 1958. Det var ikke langt fra Sveins Saltrød til Gabriels «Maagereiret» på Tromøya. Følelsen for Sørlandet og det unike sørlandske hadde de felles, og vi våger å påstå at den preget deres produksjon. Hele 58 salmer har Svein i salmeboken, hele 60 bøker og flere salmer sto Scott for. Svein Ellingsens synges i alle kirker i Norge og i mange i Norden ellers, Scotts «Godnattsalme» og «Takkesalme» og flere andre, ved de godt besøkte gudstjenestene med Scott-avtrykk under de årlige Scott-dagene rundt om på Sørlandet.

Fremragende Scott-kjennere, som biskopene Per Arne Dahl, Stein Reinertsen og Olav Skjevesland og professorene Jacob Jervell, Øyvind T. Gulliksen og Gunnar Breivik, er blant de mange teologer og humanister som har satt preg på disse arrangementene. Også i denne konteksten vil Svein Ellingsen og hans salmer leve videre. At så vil skje, vil også de mange mer vidtfavnende minneord, av for eksempel Atle Sommerfeldt og Stein Reinert-

FOTO PRIVAT

sen, Øystein Bjørdal, Eyvind Skeie og Paul Erik Wirgenes, sørge for. Men nå er livet gjemt hos Gud.

Svein og Ingegjerd mistet sin datter Margrethe bare fem år gammel ved en påkjørsel, da hun sprang over veien, så lykkelig over å skulle møte sin far. Gabriel Scott mistet sønnen Elg 14 år gammel i en spontan hjernehinnebetennelse. I disse tapene følte de et sterkt fellesskap. Det er naturlig at Svein ble stedt til hvile nærest mulig Margrethes grav ved Stokken kirke, og at Scotts urne ble satt ned i Elgs grav på Færvik kirkegård, der stenen har innskriften «Kjære Elg» og et kors.

Fellesnevne for Ellingsen og Scott kan være at de begge forkynte undring, håp og kjærlighet, nøydsomhet, omsorg for miljøet, og var fylt av glede over livets under. Ordkunstnere var de begge. For begge gjaldt det å lytte til stemmen i eget indre, snarere enn til tidsånden. I «Kilden» er smil alvor og alvor smil, ifølge Barbra Ring. Ellingsen følte Guds nærvær i hele livets bredde og skrev (NoS 873): «Du snur ditt ansikt og må se tilbake. Ti tusen ganger skjer det om igjen. Du går allikevel i livets retning når du lar sorgen bli din følgesvenn. Din fot blir ledet over gåters avgrunn, og i din uro får du eie fred».

Kirsten og Thor Einar Hanisch

Lederskap i Gabriel Scott Selskabet 2007–2011

Få bladet til arbeidsplassen eller rett hjem i postkassen!

Ønsker du faglig påfyll eller å holde deg oppdatert på hva som er nytt innen utdanningsfeltet? Da bør du abonnere på Utdanning.

Utdanning utgis 14 ganger i året og er Utdanningsforbundets medlemsblad. Innholdet er faglig og politisk stoff med tilknytning til pedagogikk og skole.

ORDINÆRT ABONNEMENT

Koster 700 kroner i året for deg som ikke er medlem i Utdanningsforbundet.

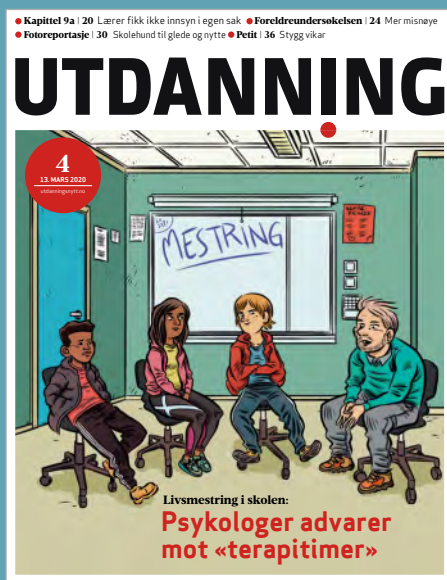
Bestill: abonnement@utdanningsnytt.no og merk eposten Utdanning.

ABONNEMENT TIL MEDLEMMER

Bladet Utdanning er kostnadsfritt for medlemmer og studentmedlemmer.

Bestill på Min side: udf.no/min-side/mine-abonnement

BESTILL
I DAG!

UTDANNING

Bente Schei Ystehede | Advokat i Utdanningsforbundet

FOTO BJØRN INGE KARLSEN

Endringsoppsigelse, et alternativ?

Omstilling, herunder nedbemanning, er blitt en del av hverdagen for en del av våre medlemmer. Kan da en endringsoppsigelse være et alternativ til oppsigelse for å kunne beholde arbeidsforholdet?

Over tid vil en arbeidsgivers kompetanse- og bemanningsbehov gjerne endre seg. Situasjonen kan være den at for få elever søker seg til en bestemt linje ved en videregående skole, eller en barnehage opplever reduksjon i antall søkere i forhold til tidligere år. Det vil da som en konsekvens av dette bli nødvendig å endre tilbudet ved virksomheten. En linje ved en videregående skole besluttet nedlagt, og et nytt undervisningstilbud skal erstatte det gamle. Virksomheten vil som en følge av dette kunne ha et behov for å knytte til seg arbeidstakere som innehar den spesifikke kompetansen som er nødvendig med tanke på det tilbudet man nå skal tilby. En overtallighet vil kunne oppstå, men ikke nødvendigvis hvis arbeidsgiver har annet arbeid å tilby.

Før en arbeidsgiver går til det skritt å si opp en arbeidstaker, skal arbeidsgiver vurdere om det kan være annet passende arbeid for vedkommende i bedriften. Dersom det finnes annet arbeid i virksomheten som den ansatte kan utføre innenfor sitt kompetanseområde, skal den ansatte bli tilbudt dette. Dersom arbeidsgiver ikke har annet passende arbeid å tilby, kan oppsigelse bli aktuelt.

Arbeidsgiver kan imidlertid i kraft av styringsretten, og innenfor rammene av den enkeltes arbeidsavtale, gjøre endringer i ansattes arbeidsoppgaver til en viss grad. Arbeidsgiver kan likevel ikke gjøre for vidtgående endringer. Det rettslige utgangspunktet er at hvis arbeidstakers arbeidsoppgaver fremstår som vesentlig endret i forhold til det som er avtalt,

slik at selve grunnpreget i arbeidsavtalen er endret, har arbeidsgiver gått ut over sin styringsrett. Dersom arbeidsgiver kan dokumentere et reelt behov for å gjøre større endringer i en ansatts arbeidsavtale, må avtalen sies opp, samtidig som det gis tilbud om en ny avtale med endrede vilkår og kanskje med et nytt arbeidssted. Dette kalles en «endringsoppsigelse» og skal behandles etter de alminnelige stillingsvernsreglene i arbeidsmiljøloven. Dersom arbeidsgiver ønsker å flytte en lærer fra en stilling i grunnskolen til en administrativ stilling i kommunen, vil det være en for stor endring til at arbeidsgiver kan gjøre dette innenfor rammene av arbeidsavtalen og i kraft av styringsretten.

En oppsigelse kan få store konsekvenser for den enkelte. Bor man på et lite sted der det er få jobbmuligheter, kan det være et behov for å beholde ansettelsesforholdet der man er. I noen tilfeller kan det derfor være et alternativ å akseptere en endringsoppsigelse, dersom dette viser seg å være det alternativet arbeidsgiver for tiden har. Alternativt kan man forhandle med arbeidsgiver om en midlertidig omplassering til annet arbeid.

Virksomhetenes kompetanse- og bemanningsbehov endrer seg over tid. Behovet for din kompetanse og muligheten for å gjeninntrø i tilsvarende stilling som den du hadde kan åpne seg igjen. Da kan man være i en bedre posisjon om man har akseptert annet arbeid, gjerne i en periode, innenfor samme virksomhet.

«Avtalen sies opp, samtidig som det gis tilbud om en ny avtale med endrede vilkår og kanskje med et nytt arbeidssted.»

Fra forbundet

● Utdanningsforbundet

Hege Valås | nestleder

FOTO TOM-EGIL JENSEN

Et oppdrag i skvis

Vi driver barnehager i pandemitider. Noen har vært i virksomhet hele tiden, for å gi et tilbud til barn med spesielle behov og barn av foreldre med samfunnsviktige funksjoner – de som måtte på jobb også mens andre holdt seg hjemme. Noen er på plass etter gjenåpningen etter påske og har nå noen ukers erfaring med barnehageverdager – alle gjør sitt beste for å ivareta godt smittevern.

Noen beskriver det som en opplevelse å ønske barna velkommen tilbake. Mange har delt historier disse dagene om glade barn som så tydelig viser at de har savnet barnehagen, de daglige opplevelsene, vennene. Vi kommer ikke til å glemme disse inntrykkene.

Oppdraget er det samme: Vårt arbeid med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng, og samlet bidra til barns allsidige utvikling. Som det står i rammeplanen. Og vi skal realisere dette komplekse oppdraget i vår egen tradisjon, som vi med rette er stolte av. Barnehagen skal være på barnas premisser, anerkjenne barnedommens egenverdi og realisere det pedagogiske oppdraget gjennom hovedvekt på leken. Det forutsetter nærværende og årvåkne barnehagelærere, med tid til ukentlig refleksjon over aktiviteter og erfaringer og hvordan disse virker inn på så vel enkeltbarns som barnegruppas utvikling.

Barnehagen har ikke – som skolen – delt opp tiden etter fag. Det er ikke angitt noen kompetansemål som hvert barn skal nå, for eksempel i tallforståelse og begrepsutvikling. Likevel har rammeplanen klare faglige forventninger til innholdet. Vårt oppdrag har ikke samme detaljerte rettighetsfesting som skoleoppdraget. Jeg tror at nettopp denne forskjellen er noe av årsaken til den skvisen mange barnehager i dag står i.

Nå skal vi, i tillegg til vårt omfattende pedagogiske oppdrag, ivareta et forsterket smittevernregime. Det må vaskes mer og oftere. Barnehender skal vaskes, nøye rutiner ivaretas ved måltider og toalettbesøk. Barna skal organiseres i faste kohorter, og vi skal bestrebe oss på å holde mer avstand, særlig mellom kohortene. Vi ansatte skal fordeles på kohortene på en sånn måte at vi omgås færre barn.

Alt dette krever særskilt organisering av aktiviteter og fordeling av arealer. Vi klarer ikke å ivareta alle disse hensynene og samtidig opprettholde den åpningstiden vi hadde før pandemien rammet. Dette er årsaken til at koronaforskriften eksplisitt åpner for redusert åpningstid. Vi får i tillegg problemer med å finne tid til planlegging og refleksjon, og det blir vanskelig å finne pausetid for ansatte i en intens barnehagedag. Mange steder er disse problemene i ferd med å bli akutte.

Noen ganger kjennes det som om barnehagen står i en umulig spagat mellom den pedagogiske forventningen på den ene siden, og en forventning om å levere en service i form av oppholdstid og trygt tilsyn på den andre. Da kan det også oppleves som om selve oppdragsforståelsen kommer under press, i en retning som peker mot tilsyn. Det er ikke nødvendigvis slik at foreldrenes behov for fleksible åpningstider er i barnets interesse. Særlig ikke i disse dager.

Samfunnet vårt har vedtatt en rammeplan og en barnehagelov som skal ivareta barnas interesser. De skal ha et pedagogisk forsvarlig tilbud. Det kan umulig ha blitt mindre viktig når samfunnet er rammet av pandemi.

«Oppdragsforståelsen kommer under press, i en retning som peker mot tilsyn.»

Ny mobbelov for barnehager

Til høsten innføres strengere og tydeligere regler som skal sikre at barn har det trygt og godt i barnehagen. Utdanningsforbundet mener det er riktig vei å gå, men ønsker samtidig en bedre avklaring om hva som ligger i mobbebegrepene som brukes.

I det nye lovverket som legges fram for Stortinget, ønsker man blant annet å innføre nulltoleranse mot mobbing i barnehagene.

– Intensjonen er god. Men det vil være nokså ulik forståelse blant dem som jobber i barnehagen om hva nulltoleranse faktisk betyr. Derfor mener vi begrepet hører mer hjemme i formålsparagrafen til barnehageloven, sier nestleder Terje Skyvulstad i Utdanningsforbundet.

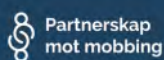
Utdanningsforbundet mener det er svært viktig at de ansatte tar barnas opplevelse på alvor. Men at det ikke er gitt at barnets opplevelse av en hendelse alene er avgjørende for om det har skjedd en krenkelse eller ikke. Det må gjøres en konkret vurdering i hvert tilfelle, også ut fra forståelsen barnet som utfører handlingene, har for konsekvensene av egen handling.

Aktivitetsplikt

Ifølge regjeringen innføres det en aktivitetsplikt som gjør at barnehagen har ansvar for å undersøke og sette inn tiltak når personalet mistenker at ett eller flere barn ikke har det bra i barnehagen. Det gjelder også når barnet eller foreldrene melder fra om det samme.

– Vi støtter forslaget om at barnehagen må undersøke og sette inn tiltak der barn ikke har et godt og trygt barnehagemiljø. Det ligger også i forpliktelsene ved å drive eller jobbe i en barnehage. Men vi mener kravet om en skriftlig plan i hvert tilfelle kan føre til for mye dokumentasjonsarbeid, sier Skyvulstad.

Endringene i lovverket stiller også krav om mer systematisk jobbing for å forebygge mobbing og krenkende oppførsel. Dette ligger allerede inne i rammeplanen for barnehager, men tas nå også med i lovverket.

Partnerskap mot mobbing:

- Utdanningsforbundet er blant 15 organisasjoner som sammen forplikter seg til å jobbe for et inkluderende lærings- og oppvekstmiljø for barn og unge.
- Alle har rett til et læringsmiljø uten mobbing.
- Barn og unge skal oppleve trygghet og inkludering på alle arenaer hvor de ferdes.
- Alle voksne som omgås barn, er viktige rollemodeller og kan bidra med å se, handle og følge opp når uønskede hendelser skjer.

Se mer på www.partnerskapmotmobbing.no

Tilsynsmyndighet

Det er kommunen som er barnehagemyndighet og som samtidig skal være tilsynsmyndighet for at de nye mobberegulene følges. For å sikre uavhengighet foreslår regjeringen derfor å lovfeste at personer eller kommunale enheter som har direkte ansvar for kommunale barnehager, ikke kan utføre denne oppgaven.

– Det er vi veldig fornøyd med. Det er viktig at tilsynsmyndigheten får klare retningslinjer for å sikre uavhengighet og objektivitet, sier Skyvulstad.

Les hele høringsvaret vårt om de nye reglene på udf.no

PODKAST: Hør Lærerrommets episode 25 «Mobbing i barnehagen» med gjestene professor Ingrid Lund og fag- og kvalitetsdirektør Pia Paulsrud: Kan egentlig barnehagebarn mobbe hverandre, og hvordan skjer det?

MOBBING: Det kommer nye regler som skal trygge barna når de er i barnehagen.

FOTO TOM EGIL JENSEN

Du finner denne episoden, og alle Lærerrømmets episoder på iTunes, Acast, SoundCloud, Spotify eller via udf.no.

Digital kurshøst

Alle fysiske kurs arrangert av Utdanningsforbundet sentralt er avlyst fram til og med juni på grunn av koronapandemien. Til høsten blir det i hovedsak arrangert digitale kurs. Vi vil tilby både ferdiginnspilte kursvideoer, webinarer og arrangementer som strømmes direkte. I tillegg kan enkelte samlinger bli gjennomført fysisk, innenfor de til enhver tid gjeldende smittevernregler.

Følg med på www.udf.no/kurs

Disse sidene er utarbeidet av kommunikasjonsavdelingen i Utdanningsforbundet.

Veileder barnehage:

– Trenger tydeligere smittevern

7. mai kom myndighetenes nye smittevernveileder.

– Den er for utydelig når det gjelder organisering av grupper, sier Utdanningsforbundets Hege Valås.

Utdanningsforbundet ga innspill om at den første versjonen av veilederen var for utydelig om organisering av grupper (kohorter) og om samarbeid mellom disse.

– Den nye veilederen er enda vanskeligere å praktisere. Det åpnes for større skjønn angående antallet barn som kan være i en kohort, og på hvilken måte de kan samhandle med hverandre, sier Hege Valås, nestleder i Utdanningsforbundet.

Gruppestørrelser

Det legges opp til at en kohort av småbarn kan bestå av fra 3-5 barn og en ansatt, for barn over tre år er de tilsvarende tall 6-10 barn. Det legges altså opp til barnegrupper som overstiger bemanningsnormen.

I tillegg åpnes det for at to kohorter kan være blandet på morgenen og på ettermiddagen. Barn som har behov for ekstra lang oppholdstid, kan være medlem i to kohorter.

– Hvis to kohorter kan samarbeide på morgen, ettermiddag og under pauseavvikling, og dersom enkelte barn kan tilhøre begge kohorter, ja da er de i praksis en helt alminnelig avdeling. Da har barna relasjon til hele avdelingen, sier Valås.

Dobbeltkommunikasjon

– Det ligger en dobbeltkommunikasjon i veilederen. På den ene siden sier den at man må treffe noen ekstraordinære tiltak når det gjelder organiseringen av barn og voksne, dersom man skal hindre at smitte spres. På den andre siden åpner den for grupper som rent faktisk er større enn det bemanningsnormen tillater, mener Valås.

– Veilederen setter våre medlemmer i en veldig vanskelig situasjon. Styrere blir i stor grad de som må ta avgjørelsen om hva slags smittevern som er godt nok.

Barnehagelærere og andre ansatte vil måtte avgjøre hvor mange kontakter et barn kan ha i løpet av en dag.

– Dette stiller styrere og pedagogiske ledere

i en helt uholdbar situasjon. De har ikke smittevern faglig kompetanse, det er derfor de trenger en tydelig veileder. Særlig vil dette ansvaret føles tungt dersom det skulle oppstå sykdom blant barn eller personale, avslutter Hege Valås.

Her er noen av rådene Utdanningsforbundet kom med da veilederen skulle revideres:

• Uklarheter i veilederne?

Det er for utydelig hvilken status veilederen har, og om de ulike rådene er like viktige. Blant annet er det skapt forvirring om hvorvidt kohort-størrelsene, og adskillelse av kohortene, skal overholdes. Utdanningsforbundet mener at en revidering av veilederen må gjøre det helt tydelig hvilke krav som må oppfylles. Det vil gi styrere og barnehageeiere en mye enklere jobb med å organisere tilbudet.

Det er også for uklart hvilke oppgaver som er kommunenes og barnehageeierens ansvar.

• Behov for justeringer?

– Ansvar til kommunen som barnehagemyndighet og helsemyndighet, samt barnehageeiers ansvar, bør spesifiseres nærmere i en revidert utgave.

– Det bør presiseres at oppholdstid/åpningstid kan reguleres, dersom de kommer i konflikt med godt smittevern.

– Veilederen må ha tydeligere føringer for organisering av grupper og muligheter for samarbeid mellom grupper.

• Er det praktiske og/eller organisatoriske forhold som får betydning for gjennomføringen av smitteverntiltakene og som ikke er omtalt i veilederne?

Utdanningsforbundet mener det er viktig at myndighetene kommuniserer at det forventes at barnehageeier stiller til rådighet de ressurser som kreves for å oppfylle kravene, og legger til rette

for organisering i tråd med smittevernet.

Full åpningstid og overholdelse av gjeldende smittevernveileder framstår som uforenlig med dagens bemannings- og ressursituasjon. Dette er en helt entydig tilbakemelding fra våre medlemmer.

SAMMEN: Forsikring er ikke alltid så lett. La oss gå gjennom dem sammen.

FOTO ANNA-JULIA GRANBERG

nregler

UTYDELIG: Den revidererte smitteveilederen for barnehagen er for utydelig, spesielt fordi det åpnes for større skjønn angående antallet barn som kan være i en gruppe, mener Utdanningsforbundet.

FOTO TOM-EGIL JENSEN

Myndighetene må understreke at gjeldende avtaleverk må overholdes, og presisere at samarbeid mellom ledere, tillitsvalgte og verneombud er helt nødvendig. Medvirkning og godt samarbeid er avgjørende for å kunne organisere et tilbud som kan opprettholdes over tid.

Vet du hva forsikringene dine dekker?

Vet du hva du skal gjøre om du bulker bilen, hvis huset blir invadert av skadedyr, eller hvis en av dine kjæreste blir utsatt for en ulykke? Vet du om du er forsikret? Kanskje er du til og med dobbelt forsikret.

Forsikring er ikke bare enkelt. Det er lett å miste oversikten over hvilke forsikringer man har, og hva de egentlig inneholder. Vi er opptatt av at du har de forsikringene du trenger i den livsfasen du er i. Derfor denne påminnelsen om at du har oss.

Vi går gjerne gjennom forsikringene sammen med deg, og svarer på dine spørsmål. Så bestemmer du selv hvilke forsikringer som passer for deg akkurat nå.

Kontakt oss på tlf. 24 14 20 00, mandag–fredag kl. 08:00–15:00

GUNSTIG: Medlemmene i Utdanningsforbundet vil med den nye bankavtalen ha en av markedets laveste boliglånsrenter.

FOTO NORDEA DIRECT

Ny bankavtale med svært god boliglånsrente

Nå kan du som er medlem av Utdanningsforbundet få veldig lav rente på boliglånet ditt hos Nordea Direct.

Hovedorganisasjonen Unio har inngått samarbeid med Nordea Direct som gir alle medlemmer i Utdanningsforbundet et av markedets beste banktilbud og en av landets laveste boliglånsrente. Det kan være mange tusen kroner å spare på å flytte lånet ditt fra annen bank.

Kari Tømmerås, leder av seksjon for medlemstilbud i Utdanningsforbundet, har vært sentral i forhandlingene om den nye bankavtalen på vegne av Unio.

– Jeg er veldig fornøyd med at denne avtalen gir våre medlemmer et svært konkurransedyktig banktilbud gjennom Nordea Direct, sier hun.

Dette innebærer avtalen:

- Boliglån for alle fra 1,79 prosent – en av landets laveste renter
- Boliglån til deg som skal kjøpe din første bolig – fra 1,69 prosent
- Du får i tillegg medlemspris på sparing og gratis dagligbank for unge

**Nordea Direct har bestemt seg for å sette ned renten på boliglån med inntil 0,4 prosent som en konsekvens av Norges Banks beslutning om å sette ned styringsrenten. Oppdatert prislister legges ut på nordeadirect.no så raskt som mulig.*

Utdanningsforbundet har lenge registrert stor interesse og behov for en ny bankavtale for medlemmene.

– Vi har lyktes med å få på plass en avtale som gir en av landets beste boliglånsrenter, sier Tømmerås.

Avtalen har vært godt mottatt, over 30.000 besøkte nettsiden til Nordea Direct den første uken. Ifølge Tømmerås er det mange medlemmer i Utdanningsforbundet blant dem som har søkt lån i den nye samarbeidsbanken

Nordea Direct som din medlemsbank

Nordea Direct er et helt eget og separat banktilbud fra Nordea, som har mange års erfaring med å samarbeide med fagorganisasjoner om gode avtaler. Nordea Direct gir deg ekstra gode priser, god service når du trenger det og enkle løsninger som gjør det lett å ordne det meste selv på nett.

Søknaden er unnagjort på noen minutter, og tilbudet du får, er helt uforpliktende. Nå er det heller ikke noe etableringsgebyr, og banken ordner alt det praktiske med å flytte boliglånet. Unio-forbundene har egen side på nordeadirect.no.

Ikke medlem av Utdanningsforbundet ennå? Se alle fordelene og meld deg inn på www.udf.no

Disse sidene er utarbeidet av seksjon for medlemstilbud i Utdanningsforbundet.

Dine forsikringstilbud

Som medlem av Utdanningsforbundet har du tilgang til unike forsikringsfordeler til gode priser.

Reiseforsikring

Ingen egenandel og hele 90 dagers reisevarighet. Pris fra kr 756,- til kr 2 136,- pr. år, avhengig av om den skal gjelde for én person eller en familie, og om du er over eller under 70 år.

Innboforsikring

Dekker tap og skade på privat innbo og løsøre med inntil 3 mill. pr. skadetilfelle. Pris kr 1 020,- pr. år.

Grunnforsikring

Forsikringen består av livsforsikring for medlemmet, ulykkesforsikring for familie og begravelsesstøtte ved død i nær familie. Pris kr 888,- pr. år.

Uføreforsikring

En uføreforsikring gjør deg bedre rustet økonomisk dersom du blir ufør. Pris beregnes ut fra alder og valgt forsikringssum.

Livsforsikring

Forsikringen gir en engangsutbetaling til etterlatte ved forsikredes død, uansett om dødsfallet skyldes sykdom eller ulykke. Pris beregnes ut fra alder og valgt forsikringssum.

Barneforsikring

Forsikringen kan kjøpes til barn og barnebarn fra 3 måneder til 18 år, og er gyldig til utgangen av året de fyller 26 år. Pris pr. barn kr 1 308,- pr. år for barn under 21 år, og kr 1 608,- pr. år for barn over 21 år.

70+ forsikring

Forsikringspakke for deg som er over 70 år. Pakken inneholder reise-, innbo- og ulykkesforsikring. Døgnåpen helsetelefon er også inkludert. Pris for familie kr 3 348,- pr. år. Én person kr 2 592,- pr. år.

Person 3i1 forsikring

En helt ny pakke for deg under 40 år, som kjøpes uten helseerklæring. Pakken inneholder forsikring for liv, uføre og kritisk sykdom. Dette er en gunstigere løsning enn å kjøpe forsikringene hver for seg, og du får utbetaling for den hendelsen som eventuelt inntrer først. Total forsikringssum er på kr 500 000. Prisen avhenger av alder og ligger på mellom kr 1 020,- og 1 392,- i året.

Studentforsikring

Forsikringen består av innbo-, reise-, ulykkes- og uføreforsikring. En spesialtilpasset pakke for deg som er student. Pris kr 996,- pr. år.

Husforsikring

Husforsikring ekstra har unike vilkår og gode priser. Vi tilbyr to varianter, hus ekstra og hus. Sjekk din pris på udf.no/medlemstilbud.

Bilforsikring

Bilforsikringene ekstra og delkasko har 75 % bonus, unike vilkår og gode priser. Bonusen gjelder også ved forsikring av din første bil. Sjekk din pris på udf.no/medlemstilbud.

Rabatt hos Tryg

Som medlem i Utdanningsforbundet får du rabatt på private forsikringer hos Tryg. Ordningen gir deg rabatt på alt fra hytte- til båtforsikring. Alle medlemmer får 35 % uavhengig av antall produkter.

Tryg pluss

Har du privat forsikring i Tryg, får du som medlem i Utdanningsforbundet tilgang til fordelsprogrammet Tryg Pluss. Det gir fordeler som psykologhjelp ved personlig krise, råd fra fagpersoner om vedlikehold og påbygg av bolig, og hjelp ved ID-tyveri og misbruk i sosiale medier.

Les mer på udf.no/medlemstilbud

Nyhet!

Boliglån hos Nordea Direct

Nå kan du som medlem av Utdanningsforbundet og Unio få en av landets laveste boliglånsrenter.

Her er noen av fordelene:

- Boliglån for alle fra 1,79 %.
- Boliglån for deg som er førstegangskjøper fra 1,69 %.
- Medlemspriser på blant annet sparing og gebyrfri dagligbank for unge.

Det er enkelt å flytte boliglånet

Søknaden er unnagjort på få minutter, og tilbudet du får er helt uforpliktende. Ingen etableringsgebyr, og banken ordner det praktiske rundt flyttingen av lånet. Les mer på udf.no/boliglan. Det kan være mange tusen å spare.

DU TRENGER IKKE REISE TIL TIBET
FOR Å FINNE RO I SJELEN.

VELKOMMEN TIL UTDANNINGSFORBUNDETS
EGET HOTELL I SOMMER

Rabatt for Utdanningsforbundets medlemmer og kjernefamilie er som følger:

295,- PER PERSON I DOBBELTROM,
FROKOST INKLUDERT.